ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 12.12.2024 г.
COM(2024) 569 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Доклад относно функционирането на системата на собствения ресурс на база ДДС

Съдържание

1. Въведение ... 2

1.1. Развитие на системата на собствения ресурс ... 2

1.2. Рамката за ДДС до реформата от 2021 г. ... 3

1.3. Реформата от 2021 г. ... 4

2. Ефективност на системата на собствения ресурс на база ДДС ... 7

2.1. Развитие на основите на собствения ресурс от ДДС ... 8

2.2. Събиране на приходите от собствения ресурс на база ДДС ... 12

2.3. Защита на финансовите интереси на ЕС ... 15

2.4. Обратна информация от държавите членки ... 18

2.5. Заключение ... 21

3. Развитие на среднопретеглената ставка от 2016 г. насам ... 22

3.1. Развитие на среднопретеглената ставка: 2016—2020 г. ... 22

3.2. Развитие на среднопретеглената ставка: приблизителни изчисления за периода 2021—2024 г. ... 24

3.3. Заключение от анализа на среднопретеглената ставка ... 27

4. Заключение ... 27

Приложение ... 28

1. Въведение

На Комисията е възложена задачата до 1 януари 2025 г. да изготви доклад относно функционирането на системата на собствения ресурс на база данък върху добавената стойност (ДДС). По закон[1] докладът трябва да включва „оценка на ефективността и адекватността на системата на собствения ресурс на база ДДС, и по-специално на многогодишната претеглена средна ставка. Ако е уместно, докладът се придружава от предложение за изменение на настоящия регламент с цел изчисление на окончателната многогодишна претеглена средна ставка въз основа на по-актуални данни“.

В съответствие с поверената на Комисията задача в настоящия доклад се представя преглед на извършените промени по системата на собствения ресурс на база ДДС и се анализира нейната ефективност посредством анализ на развитието на съответните показатели за изпълнението след извършването на промените, включително оценка на новата система от държавите членки. Освен това в него се оценява адекватността на системата във връзка с извършените през 2021 г. промени, като вниманието е насочено към многогодишната среднопретеглена ставка. Докладът също така съдържа информация относно броя на държавите членки, които все още прилагат среднопретеглена ставка, обхваната от резерви и евентуални промени по националните ставки на ДДС.

1.1. Развитие на системата на собствения ресурс

ДДС е общ данък, заплащан от всички крайни потребители при потреблението на стоки или услуги на единния пазар. Той се начислява от всички държави членки като данък върху потреблението на широка основа с обща рамка, определена от директиви на ЕС. Този общ данък е ключов компонент на единния пазар, а последният сам по себе си е сред най-големите постижения на ЕС.

Системата на собствения ресурс на база ДДС е въведена през 1970 г.[2] и се прилага постепенно в съответствие с постепенното хармонизиране чрез директивите за ДДС. След въвеждането ѝ финансовите вноски на държавите членки постепенно бяха заменени с приходите въз основа на ДДС, заедно с митата и селскостопанските такси. За да може бюджетът на ЕС да се финансира изцяло от собствени ресурси, приходите въз основа на ДДС се превърнаха в балансиращата сума, чрез която се изравняват приходите и разходите посредством определяне на приложимата изискуема ставка като част от годишната бюджетна процедура.

През 1988 г. бе въведена вноската на брутния национален доход (БНД) като нов балансиращ собствен ресурс. Счетено бе, че този нов собствен ресурс е по-тясно свързан с националната икономическа дейност, като по този начин се постига по-добро съответствие между вноските на всяка държава членка и способността ѝ да ги плати. С течение на времето собственият ресурс на база БНД се превърна във все по-значима част от бюджета на ЕС, тъй

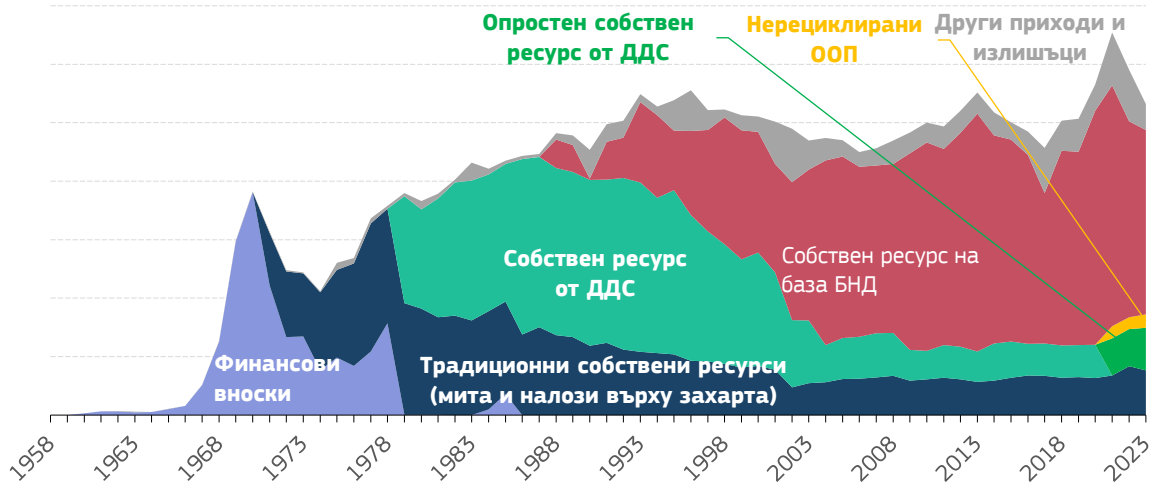
[1] Член 13а от Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 на Съвета от 29 май 1989 г. за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от данък добавена стойност, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2021/769 на Съвета от 30 април 2021 г.
[2] Решение 70/243/ЕОВС, ЕИО, Евратом на Съвета от 21 април 1970 г.

като изискуемата ставка за собствения ресурс на база ДДС постепенно беше намалена от 1,4 % през 1985 г.[3] на сегашното равнище от 0,3 %[4] (графика 1).

Вноската от собствения ресурс на база ДДС се изчислява чрез прилагане на единна изискуема ставка към основите на ДДС на държавите членки. Тези основи се изчисляват чрез прилагане на хармонизирани правила към действителните постъпления на ДДС, събирани от държавите членки, и след извършването на евентуалните необходими корекции се разделят на специфичната за страната среднопретеглена ставка на ДДС. С течение на времето бяха извършени някои адаптации. Първо, за да се защитят държавите членки с по-голям дял на потреблението в крайното търсене и да се намали регресивното въздействие върху по-бедните държави, по отношение на основата на собствения ресурс на база ДДС на всяка държава членка се прилагаше таван от 50 % от БНД. Второ, до 2020 г. някои държави членки се ползваха от намалени изискуеми ставки[5].

Делът на собствения ресурс на база ДДС намаля с течение на времето. През 2024 г. той представлява около 14 % от приходите, събирани за бюджета на ЕС.

Графика 1 — Промени при постъпленията през периода 1958—2023 г.

Източник: служби на Комисията

1.2. Рамката за ДДС до реформата от 2021 г.

До 2021 г. собственият ресурс на база ДДС беше предмет на сложни изчисления. Сложността на изчисленията се дължеше най-вече на два фактора: 1) необходимостта да се определи „индикативна“ основа на ДДС, която съответства на хармонизирано прилагане на

[3] През 1970 г. максималната изискуема ставка беше определена на 1 %. Разширяването, което обхвана Испания и Португалия, доведе до увеличаване на максимума на 1,4 %. Изискуемата ставка беше намалена с Решение 2000/597/ЕО от 29 септември 2000 г., като размерът ѝ стана 0,5 %.
[4] Публични финанси на ЕС, 2014 г.
[5] За периода 2007—2013 г. изискуемата ставка за Австрия беше 0,225 %, за Германия — 0,14 %, а за Швеция и Нидерландия — 0,1 %. За периода 2014—2020 г. изискуемата ставка беше 0,15 % за Германия, Нидерландия и Швеция. Считано от 2021 г., тези държави членки също прилагат единната изискуема ставка от 0,3 %.

директивите за ДДС; 2) многообразието от ставки на ДДС, което изисква да се изчислява среднопретеглена ставка на годишна основа.

Що се отнася до първия фактор, хармонизирането на основата на собствения ресурс на база ДДС наложи извършването на многобройни корекции и статистически компенсации. С *корекциите* постъпленията от ДДС бяха коригирани във връзка с аспекти, които не са свързани с ДДС.

Тези корекции представляват 0,5 % от всички постъпления през периода 2016—2019 г. Целта на *статистическите компенсации* беше да се „неутрализират“ националните дерогации от Директивата за ДДС. Те представляват приблизително 0,5 % от основата през същия период (вж. таблици 4 и 5 за подробности). Приложение 3 съдържа списък на всички корекции и компенсации.

Що се отнася до втория фактор, за изчисляването на основата на собствения ресурс от ДДС за дадена календарна година съответната държава членка трябваше да раздели общите нетни приходи от ДДС, събрани през тази година, на ставката на ДДС, начислявана в тази държава членка за същата година. Ако обаче в дадена държава членка се прилага повече от една ставка на ДДС, хармонизираната основа на собствения ресурс на база ДДС се изчислява чрез разделяне на събраните общи нетни приходи от ДДС на среднопретеглената ставка на ДДС на тази държава. Тази методика е определена в Регламент № 1553/89 на Съвета за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от данък добавена стойност.

1.3. Реформата от 2021 г.

Опростени изчисления

С началото многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. собственият ресурс на база ДДС беше опростен, така че системата да не бъде толкова сложна и да се намали административната тежест за Комисията и за администрациите на държавите членки.

Първо, премахнати бяха повечето адаптации, свързани с дерогации и освобождавания (*корекции* и *компенсации*), с което изчисленията станаха по-лесни.

Второ, съгласно новата система основата на собствения ресурс на база ДДС се изчислява по-лесно, като националните постъпления от ДДС се разделят на среднопретеглената ставка на ДДС за определена референтна година, вместо да се използва претеглена ставка, която се изчислява за всяка година. Като референтна година за тази среднопретеглена ставка (WAR) беше определена 2016 г., като тя се прилага навсякъде в многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. Ставката ще продължи да се използва след това, докато не бъде променен Регламент № 1553/89 на Съвета.

Както и при предходната система, що се отнася до основата на ДДС на всяка държава членка, се прилага таван от 50 % от БНД на всяка държава членка, за да се ограничи регресивността на собствения ресурс на база ДДС. Накрая, считано от 2021 г., по отношение на основата на ДДС на всяка държава членка се прилага единна изискуема ставка от 0,3 %.

Събраните постъпления остават отправната точка за изчисляването на окончателната основа на собствения ресурс на база ДДС. Следва да се отчете целият събран ДДС. Впоследствие следва да се приспаднат всички постъпления, отчетени като ДДС от държавите членки, които

не представляват ДДС по своя характер, като например глоби или лихви за забава. В приложения 1 и 2 е показан финансовият отчет, който държавите членки трябва да представят всяка година съгласно старата и новата система.

Таблица 1 — Сравнение на новата и старата система на собствения ресурс на база ДДС

	2014—2020 г.	2021—2027 г.	Разлики
Постъпления от ДДС	Приходи от ДДС, събрани от държавите членки, без възстановения ДДС	Приходи от ДДС, събрани от държавите членки, без възстановения ДДС	Няма разлика
Корекции	Корекции, изисквани съгласно Регламент № 1553/89[6]	Корекции единствено за териториалния обхват[7] и за отклоненията от Директивата за ДДС	Намаляване на броя на корекциите
Среднопретеглена ставка (WAR)	Изчислява се всяка година	Прилага се замразената WAR от 2016 г.	Вече не се изчислява WAR
Компенсации	Прилагат се компенсации	Не се прилагат компенсации	Без повече компенсации
Определяне на основата на ДДС	Постъпления от ДДС (+/- корекции)/WAR_N + компенсации	Постъпления от ДДС (+/- корекции)/WAR_{2016}	По-лесно изчисляване
Прилагане на таван	Основа на собствения ресурс от ДДС, не по-висока от 50 % от БНД за всяка държава членка	Основа на собствения ресурс от ДДС, не по-висока от 50 % от БНД за всяка държава членка	Няма разлика
Изискуема ставка	0,3 % (с изключение на Нидерландия, Германия и Швеция, които прилагат ставка от 0,15 %)	0,3 % за всички държави членки	Без повече изключения

Целенасочен контрол

Комисията извършва проверки на собствения ресурс на база ДДС, както е определено в член 2, параграф 4 от Регламент (ЕС, Евратом) 2021/768 на Съвета за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси. Извършват се проверки, за да се удостовери, че операциите за изчисляване на общия нетен събран ДДС са били извършени коректно, че използваните данни са били подходящи и че изчисленията за определянето на сумата на споменатия собствен ресурс са правилни.

Общата цел на проверките е да се гарантира, че всяка държава членка внася правилния размер на собствения ресурс на база ДДС в бюджета на ЕС. По време на проверките Комисията проверява всички аспекти на годишните отчети за основата на ДДС (постъпления, корекции на постъпления, среднопрегледната ставка от 2016 г. (ако са изразени резерви) и др.). Проверките също така имат за цел да се придобие достатъчна увереност, че националните системи и процедури за определяне на основата на ДДС са надеждни, ефективни, точни, изчерпателни и

[6] Приложение 1 съдържа образец на обобщения отчет, в който са описани подробно всички корекции и компенсации, прилагани съгласно старата система.
[7] Както е описан в членове 6 и 7 от Директива 2006/112/ЕО (Директива за ДДС).

в съответствие с правото на Съюза както от гледна точка на техния обхват и метод, така и с оглед на качеството на използваните данни.

С въведените с новата система промени става много по-лесно да се изготвят годишни отчети и да се подготвят и извършват проверки. Освен това държавите членки и Комисията се улесняват значително при извършването на проверки и при предприемането на последващи действия във връзка с тях. С промените също така отпаднаха значителен брой изчисления, както е видно от таблици 4 и 5. Използването на процента на среднопретеглената ставка от 2016 г. вместо изчисляването на нова ставка за всяка година също улеснява действията.

Тези промени позволяват на държавите членки да използват по-малко ресурси за тези действия, т.е. изготвянето на годишните отчети от националните органи и предоставянето на данни за различните изчисления, които често се получават от други държавни агенции и/или други външни доставчици на изходни данни. Освен това националните органи вече имат възможност да отделят по-малко време за подготовка и участие в проверки.

Опростяването намали работната натовареност и на Комисията. По-специално времето, което отнемат подготовката и извършването на проверки, беше значително намалено. Инспекциите, които се извършват в съответствие с новата система (2021 г. и 2022 г.), са насочени към проверките, с които се гарантира, че внедрените от държавите членки системи за събиране, агрегиране и докладване на събраните постъпления от ДДС са ефективни и ефикасни. На началните етапи на внедряването на новата система обаче проверките бяха насочени и към предприемането на съвместни действия с държавите членки във връзка с отворените резерви от предходни години, отнасящи се до елементи от изчисленията, чието прилагане впоследствие бе преустановено. С постепенното намаляване на броя на резервите, свързани с предишната система, ще се увеличат икономиите на време във връзка с проверките по новата система. Времето за проверки, с изключение на дейностите във връзка с резервите по старата система, се очаква да намалее от 1 седмица на средно 2—2,5 дни в зависимост от броя на нарушенията.

Ползите от опростяването от 2021 г. бяха високо оценени от Европейската сметна палата в Становище № 11/2020[8], с което бе потвърдено очакваното намаляване на административната тежест за държавите членки и за Комисията, без да се засяга значително точността на вноските на база ДДС.

2. Ефективност на системата на собствения ресурс на база ДДС

За да се оцени ефективността на системата, в настоящия раздел се анализира до каква степен бюджетът на ЕС е достатъчно защитен и вноската на ДДС се събира правилно. Освен това в него се оценява развитието на основите на собствения ресурс на база ДДС и различните му компоненти, за да се прецени по какъв начин опростяването е повлияло на собствения ресурс[9].

[8] Становище № 11/2020 (съгласно член 287, параграф 4 и член 322, параграф 2 от ДФЕС) относно проекта на регламент (ЕС, Евратом) на Съвета за изменение на Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от данък добавена стойност (документ 12771/20, междуинституционално досие 2018/0133 (NLE) (europa.eu).

[9] Използваните данни в раздел 2 от доклада са изчислени към март 2024 г.

2.1. Развитие на основите на собствения ресурс от ДДС

От 2016 г. насам основата на ДДС следва възходяща тенденция, с изключение на 2020 г.[10], въпреки промените, въведени с реформата от 2021 г.[11] Това развитие беше повлияно от няколко събития, най-важното от които бе пандемията от COVID-19 през 2020 г., и от други макроикономически ефекти, като например увеличението на цените през 2021 г. и 2022 г., което засегна потреблението и събирания ДДС в икономиката (графики 2 и 3).

При постъпленията от собствен ресурс на база ДДС се наблюдава същото развитие до 2019 г. и след това до по-малка степен през следващите години (таблица 3). Въздействието от прилагането на таван в размер на 50 % от БНД към основата на собствения ресурс играе известна роля, но основната причина е, че пълният размер на разликата между прогнозите и постъпленията от окончателната основа на ДДС ще стане явен едва по-нататък поради времето на закъснение при процедурата за салдата. .

Таблица 2 — Развитие на агрегираните основи на собствения ресурс от ДДС на ЕС-27

в млн. евро	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.*	2022 г.*
Основа на собствения ресурс на база ДДС	5 231 083	5 564 631	5 838 647	6 005 905	5 654 042	6 355 460	7 154 323
Годишен процент на нарастване		6,4 %	4,9 %	2,9 %	-5,9 %	12,4 %	12,6 %

Източник: декларации за ДДС.

Методът за изчисляване на основата на ДДС е обяснен в приложение 1 за старата система и в приложение 2 за новата система.

*От 2021 г. основата се получава, като нетните постъпления се разделят на среднопретеглената ставка от 2016 г.

Таблица 3 — Развитие на агрегираните приходи от собствения ресурс от ДДС на ЕС-27

в млн. евро	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Приходи от собствения ресурс на база ДДС	15 859	16 947	17 624	18 128	17 858	18 340	19 666
Годишен процент на нарастване		6,9 %	4,0 %	2,9 %	-1,5 %	2,7 %	7,2 %

[10] В приложение 5 е представено развитието на основата на ДДС за всяка държава членка през периода 2016—2022 г.

[11] След 2021 г. основите на ДДС се изчисляват, като постъпленията се разделят на „замразената“ среднопретеглена ставка от 2016 г., докато преди се използваше действителната годишна среднопретеглена ставка.

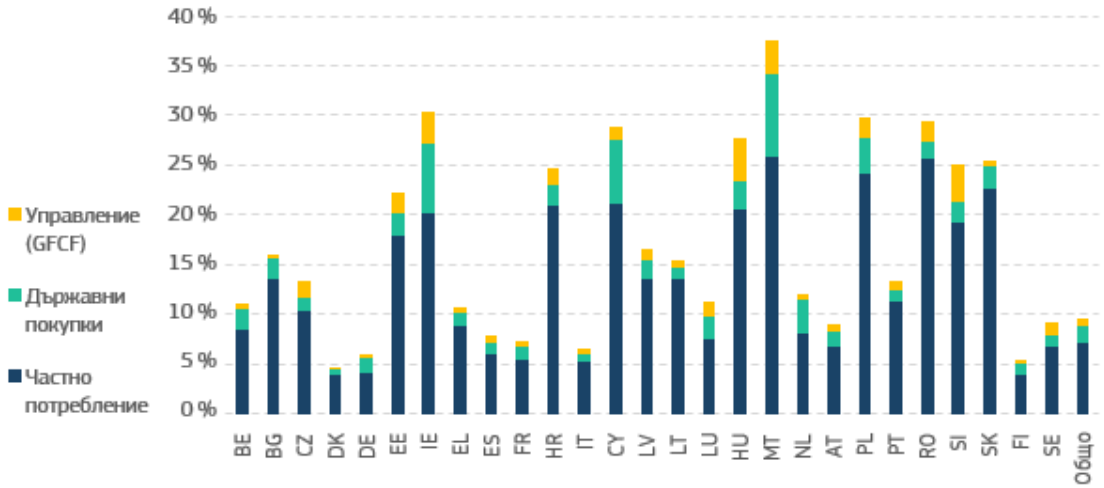
Източник: годишен отчет на Европейската комисия

Приходите се изчисляват чрез прилагане на изискуемата ставка към основата на ДДС след прилагането на таван. Основата на ДДС се коригира допълнително, като се използват резултатите от процедурата за салдата (раздел 2.2) за изчисляване на приходите от ДДС. В приложение 4 също така е показано сравнение на основите на ДДС на държавите членки, за които се прилага таван.

Развитието на основата на ДДС може да бъде анализирано допълнително чрез проучване на основните фактори. Ключовите разходни категории, формиращи основата на ДДС, включват потреблението на частните домакинства, държавните покупки и бруто образуването на основен капитал (GFCF) от правителството. Взети заедно, тези категории представляват приблизително 88 % от общата основа на ДДС (2020 г.), а разходите за междинно потребление на дружествата представляват основната част от остатъка. Най-значимата измежду тези категории е потреблението на частните домакинства, което представлява 60—80 % от подлежащите на облагане с ДДС разходи в зависимост от държавата членка.

Ако посочените в националните сметки показатели в текущи цени се използват като заместители за трите основни компонента на основата на ДДС[12], **потреблението на частните домакинства е било основният фактор за нарастване на основата на ДДС между 2016 г. и 2022 г.**, като е допринесло със средно 74 % от цялостното ѝ увеличение за ЕС-27 (графика 2).

Графика 2 — Промени в макроикономическите показатели за компонентите на основата на ДДС (2016—2022 г.)

Източник: прогнози на ККСР. Собствени изчисления.

Що се отнася до промените в разходите за частно потребление на равнище ЕС-27 (графика 3), през 2021 г. и 2022 г. инфлацията изигра изключително сериозна роля.

[12] Тези макроикономически показатели се използват и в годишната процедура за прогнозите на основата на собствения ресурс от ДДС за годишния бюджет.

Графика 3 — Промени в инфлацията и частното потребление по текущи цени през периода 2016—2022 г. ЕС-27

Източник: прогнози на Комисията от есента на 2023 г.

Опростяването на системата на ДДС не оказа значително въздействие върху развитието на основата. Тежестта на всеки от основните компоненти на декларациите за ДДС на държавите членки остана относително стабилна, с изключение на корекциите, които се увеличиха в абсолютно изражение след реформата (таблица 4). Корекциите, които вече не се прилагат, засягат не повече от 0,1 % от нетните постъпления, а компенсациите представляват не повече от 0,6 % от цялата основа на ДДС (таблици 5 и 6). През 2019 г. и 2020 г. абсолютната стойност на компенсациите се увеличи поради промени в освобожденията, прилагани от държавите членки; например Италия въведе по-висок праг за схемата за малки предприятия, освободени от облагане. Някои ограничени компенсации (например свързаните с нарушения на Директивата за ДДС) са вписани като корекции в новата система, което обяснява лекото увеличение на тежестта на корекциите през 2021 г. и 2022 г.

Таблица 4 — Развитие на основните компоненти на декларациите за ДДС (ЕС-27)

ЕС-27	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Корекции (в млн. евро)	4 612	5 041	5 546	6 256	6 212	9 414	14 754
Корекции като процент от нетните постъпления (%)	0,53 %	0,55 %	0,57 %	0,63 %	0,68 %	0,89 %	1,24 %
Компенсации (в млн. евро)	8 013	23 179	27 328	34 974	35 809		
Компенсации като процент от общата основа на ДДС (%)	0,15 %	0,42 %	0,47 %	0,58 %	0,63 %	Не е приложимо	Не е приложимо

Източник: декларации за ДДС и собствени изчисления.

Таблица 5 — Развитие на корекциите като процент от нетните постъпления*

ЕС-27	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Малки облагани предприятия (%)	-0,03 %	-0,03 %	-0,03 %	-0,03 %	-0,02 %

Прагово освобождаване (%)	0,01 %	0,01 %	0,01 %	0,01 %	0,01 %
Земеделски производители, обхванати от режима на единна данъчна ставка (%)	-0,08 %	-0,05 %	-0,06 %	-0,05 %	-0,07 %
Общо преустановени корекции (%)	-0,10 %	-0,07 %	-0,08 %	-0,07 %	-0,08 %

Източник: декларации за ДДС и собствени изчисления.
*Тези корекции отпаднаха през 2021 г.

Таблица 6 — Развитие на компенсациите като процент от общата основа на ДДС*

ЕС-27	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Малки предприятия, освободени от облагане (%)	0,22 %	0,25 %	0,27 %	0,43 %	0,46 %
Компенсации по част А от приложение X [13] (%)	-0,11 %	-0,11 %	-0,10 %	-0,09 %	-0,10 %
Компенсации по част Б от приложение X[14] (%)	0,45 %	0,48 %	0,50 %	0,52 %	0,53 %
Автомобили (%)	-0,29 %	-0,29 %	-0,29 %	-0,29 %	-0,29 %
Разходи за автомобили (%)	-0,22 %	-0,21 %	-0,19 %	-0,23 %	-0,23 %
Общо компенсации (%)	0,15 %	0,42 %	0,47 %	0,58 %	0,63 %

Източник: декларации за ДДС и собствени изчисления.
*Тези компенсации отпаднаха през 2021 г.

Таблица 7 — Анализ на основата на ДДС през периода 2016—2022 г.

ЕС-27 в млн. евро	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Постъпления	868 503	917 138	959 113	992 668	913 713	1 056 431	1 182 601
Нетни приходи	873 114	922 179	964 658	998 924	919 926	1 059 404	1 185 813
Среднопретеглена ставка	16,72 %	16,64 %	16,60 %	16,73 %	16,37 %	16,72 %	16,72 %
Общо компенсации	8 013	23 179	27 328	34 974	35 809	-	-
Окончателна основа (без таван)	5 231 083	5 564 631	5 838 647	6 005 905	5 654 042	6 355 460	7 154 323
Годишно нарастване на окончателната основа		6,38 %	4,92 %	2,86 %	-5,86 %	12,40 %	12,57 %

Забележка: Среднопретеглената ставка за 2021 г. и 2022 г. е замразената среднопретеглена ставка от 2016 г.
Източник: декларации за ДДС.

[13] Компенсациите, включени в част А от приложение X, се отнасят до зъботехници, обществени радио и телевизионни органи, сгради и строителни терени, туристически агенти.
[14] Компенсациите, включени в част Б от приложение X, се отнасят до вход за спортни събития, свободни професии, обществени далекосъобщения, погребални служби и крематориуми, незрящи лица, възпоменание на загинали във войните, частни болници, обществено водоснабдяване, нови сгради и строителни терени, превоз на пътници, въздухоплавателни средства, бойни плавателни съдове, туристически агенти (в рамките на ЕС).

2.2. Събиране на приходите от собствения ресурс на база ДДС

Държавите членки заплащат вноската от собствения ресурс от ДДС ежемесечно заедно с останалите собствени ресурси. Комисията събира приходите от ДДС, които първоначално са основани на приблизителни изчисления на основите на ДДС, договорени от Комисията и държавите членки в рамките на Консултативния комитет по собствените ресурси (ККСР/прогноза). Вноските на ДДС се изчисляват и заплащат въз основа на прогнози, така че трябва да се коригират спрямо реалните данни, предоставени в декларациите за ДДС на по-късен етап. Освен това е възможно декларациите за ДДС да включват изменения на основите на ДДС за 4-те предходни години. В случай на резерви, формулирани от Комисията или от държавите членки, могат да се коригират и данните за по-ранни години.

Комисията изчислява разликата между прогнозата за собствения ресурс на база ДДС и най-новите данни, предоставени в отчетите (салдата), за всяка държава членка.

Комисията информира държавите членки за резултата от изчисляването на салдата преди 1 февруари на годината, следваща годината, в която са представени данните за отчета, а държавите членки трябва да предоставят на разположение сумите на първия работен ден от март на годината, следваща годината, в която Комисията е информирала държавите членки за изчисляването на салдата. Ако държавите членки не извършат необходимите плащания, това може да доведе до начисляване на лихви (лихвите под 1 000 EUR се отменят).

Таблица 8 — Корекции на ДДС (салда)*

ЕС-27 в млн. евро	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Салда по ДДС в резултат на разлики между първия отчет и прогнозата	313	418	502	403	- 54	1 011	1 734
Салда по ДДС в резултат на преразглеждане на предишни отчети	87	6	23	- 1	121	97	125
Общ размер на корекциите за ЕС-27	400	424	525	402	68	1 108	1 859

Източник: годишен отчет на ЕС и изчисления на Европейската комисия. В приложение 6 е представено развитието на корекциите на ДДС по държави членки.

* При процедурата за салдата се коригират ежегодно данните за последната година, за която са налични данни, и за предходни години.

Новата система за изчисляване на основата на собствения ресурс не засегна процеса на изчисляване и събиране на собствения ресурс на база ДДС и неговите корекции (салда). Няма дължими плащания, които да не са извършени.

Резултатът от процедурите за салдата за 2021 г. и за 2022 г. е значително по-висок в сравнение с предходните години, а корекциите са по-големи за почти всички държави членки (вж. също приложение 6). Основният елемент, който допринася за тези вариации, е коригирането на прогнозите за основите на ДДС за 2021 г. и за 2022 г., използвани за финансирането на съответните бюджети на ЕС, тъй като процентът на инфлацията нарасна повече от очакваното.

Комисията непрекъснато оценява събирането на приходите от ДДС от страна на държавите членки и въвеждането на мерки за повишаване на правилното събиране на средствата от ДДС (каре 1).

Каре 1: Инициативи за подобряване на правилното събиране на средства от ДДС в държавите членки

Собственият ресурс на база ДДС представлява около 2 % от приходите от ДДС, събирани от държавите членки. Поради това мерките за подобряване на събирането на приходите от ДДС са от полза най-вече за националните бюджети, но до известна степен и за бюджета на ЕС.

Събиране на ДДС — Девети доклад относно регистрацията за целите на ДДС, събирането на ДДС и процедурите за контрол (член 12 от Регламент № 1553/89)

На всеки 5 години Комисията съставя доклад за взетите мерки и постигнатия напредък от страна на държавите членки във връзка със събирането на ДДС и за евентуалните осъществени подобрения. Вследствие на оценката, извършена от Комисията в най-новия доклад, публикуван през април 2022 г.[15], Комисията отправи 39 препоръки за подобряване на системата на държавите членки за събиране на ДДС.

Препоръките обхващат най-вече прилагания от държавите членки процес на събиране на ДДС, а именно регистрация за целите на ДДС и анализ на риска, информационни технологии и нови технологии във връзка с ДДС, деклариране и плащане, събиране на дължимия ДДС, възстановявания и ревизии, счетоводно отчитане, отчетност и спорове, свързани с ДДС. Бързото изпълнение на предложените мерки ще подобри адекватността на системата на собствения ресурс от ДДС за бюджета на ЕС.

Ето защо в заключенията на доклада Комисията призова държавите членки да предприемат действия за изпълнение на нейните препоръки не само с цел да помогнат за генерирането на данъчни приходи, необходими за справяне с основните предизвикателства, пред които е изправен ЕС, но и за да осигурят еднакви условия на конкуренция на вътрешния пазар и да проправят пътя към по-бързо и по-трайно възстановяване след пандемията.

Промените по законодателството в областта на ДДС са насочени към недостатъчната степен на събиране и към измамите.

От 1 юли 2021 г. въведеният на 1 януари 2015 г. режим за съкратено обслужване на едно гише (MOSS) се превърна в режим за обслужване на едно гише (OSS)[16], като обхвана по-широк набор от доставки и беше допълнително опростен. Този разширен OSS обхваща три специални режима: режима извън ЕС, режима в ЕС и режима при внос.

Обхватът на действащия режим извън ЕС и на действащия режим в ЕС беше разширен, докато режимът при внос е нов. Тези специални режими позволяват на данъчно задължените лица да декларират и плащат дължимия ДДС в държави членки, в които те (по принцип) не са установени, като използват интернет портал в държавата членка, в която

[15] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0137

[16] Съветът прие тези правила посредством Директива (ЕС) 2017/2455 през декември 2017 г. и Директива (ЕС) 2019/1995 (вж.консолидиран текст: Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 г. относно общата система на данъка върху добавената стойност).

са идентифицирани (държавата членка по идентификация). Това спестява на данъкоплатците разходите за регистриране за целите на ДДС в множество държави членки.

Тези режими се използват широко. През 2022 г. държавите членки събраха общо над 17 милиарда евро чрез разширения портал за OSS, който обхваща онлайн продажбите в ЕС. Освен това бяха събрани приходи от ДДС в размер на 2,5 милиарда евро върху вноса на стоки за електронна търговия. Това включва новите приходи от ДДС, генерирани от отпадането на освобождаването от ДДС, което преди това се прилагаше към вноса на стоки с ниска стойност, ненадвишаваща 22 EUR, и което бе изключително податливо на измами[17]. С режимите се улеснява спазването на правилата и следователно се насърчава съответствието, като по този начин те допринасят за правилното функциониране на вътрешния пазар, тъй като прилаганата ставка на ДДС е една и съща за всички продавачи, независимо къде са установени.

През март 2018 г. представеният от Комисията доклад[18] до Съвета и Европейския парламент относно резултата от мерките за борба с измамите съгласно членове 199а и 199б от Директива 2006/112/ЕО на Съвета („докладът“) доведе до предприемането на допълнителна важна законодателна инициатива за подобряването на адекватността на системата за събиране на ДДС и на спазването на Директивата за ДДС.

Според доклада държавите членки и заинтересованите страни като цяло считат механизма за обратно начисляване, посочен в член 199а от Директива 2006/112/ЕО, за ефективен инструмент в борбата с измамите с ДДС и предотвратяването на такива измами в засегнатите сектори. Поради това с влизането в сила на Директива (ЕС) 2018/1695 на Съвета и на Директива (ЕС) 2022/890 на Съвета прилагането на тези мерки беше удължено за ограничен период до предвиденото влизане в сила на окончателния режим на ДДС.

Накрая, през декември 2022 г. Комисията предложи редица мерки, които да модернизират системата на ЕС на ДДС и да я направят по-ефикасна за предприятията и по-устойчива на измамите чрез въвеждане и насърчаване на цифровизацията[19]. Към момента на съставянето на настоящия доклад по законодателния пакет текат преговори в Съвета.

Предложените ключови действия ще помогнат на държавите членки да събират приходи от ДДС в размер до 11 милиарда евро повече годишно. Наред с други цели, законодателният пакет има за цел да се премине към цифрово докладване в реално време въз основа на електронно фактуриране за предприятия, извършващи трансгранична дейност в ЕС, да се актуализират правилата за ДДС за пътническия транспорт и платформите за краткосрочно настаняване и да се въведе единна регистрация за целите на ДДС в целия ЕС.

---

[17] Източник: Генерална дирекция „Данъчно облагане и митнически съюз“/Съобщение за печата от 30.6.2023 г./Правилата на ЕС за облагане на електронната търговия с ДДС две години по-късно: актуализираните стойности за приходите отново сочат успешно прилагане.

[18] COM(2018) 118 final, 8.3.2018 г., Доклад на Комисията до Съвета и Европейския парламент относно резултата от мерките за борба с измамите съгласно членове 199а и 199б от Директива 2006/112/ЕО на Съвета.

[19] Предложение за Директива на Съвета за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на правилата за ДДС в ерата на цифровите технологии.Предложение за Регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) № 904/2010 по отношение на реда и условията за административно сътрудничество в областта на ДДС, необходими за ерата на цифровите технологии.
Предложение за Регламент за изпълнение на Съвета за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) № 282/2011 по отношение на изискванията за предоставяне на информация за някои режими за ДДС.

В съответствие с оценката на въздействието[20] между 2023 г. и 2032 г. предпочитаният подход на политиката, който представлява „задълбочен подход“ (съчетаващ въвеждането на изисквания за цифрово отчитане на равнището на ЕС, разпоредба за считаното за доставчик лице за всички сектори на настаняването и транспорта, и комбинация от по-голямо разширяване на обхвата на режима за OSS, обратно начисляване и задължително IOSS), се очаква да доведе до нетно въздействие между 172 милиарда евро и 214 милиарда евро спрямо базовото равнище.

Икономиите при задълбочения подход ще възлязат на 50,6 милиарда евро между 2023 г. и 2032 г: 41,4 милиарда евро от отчитането на ДДС (11 милиарда евро от премахването на задълженията за отчитане, 24,2 милиарда евро от разходите за намаляване на фрагментирането, 4,3 милиарда евро от използването на предварително попълнени справки-декларации за ДДС и 1,9 милиарда евро от електронното фактуриране); 0,5 милиарда евро от рационализиране и разяснения във връзка с икономиката на платформите; 8,7 милиарда евро от премахването на задълженията за регистрация за целите на ДДС.

Поради това се очаква, че когато тези мерки бъдат приети и напълно изпълнени от държавите членки, системата на ЕС за ДДС ще заработи по-добре. Като последица очакваната повишена ефективност на събирането на ДДС от държавите членки ще генерира повече приходи за бюджета на ЕС.

2.3. Защита на финансовите интереси на ЕС

Развитие при поддържаните от дълго време резерви през периода 2016—2022 г.

Резервите представляват начин да се защитят финансовите интереси на ЕС до момента, в който Комисията може да се сдобие с достатъчна увереност по въпроса за собствените ресурси.

Съгласно член 9, параграф 2 от Регламент № 1553/89 на Съвета, както е изменен, „след 31 юли на четвъртата година, следваща съответната финансова година, в декларациите, посочени в член 7, параграф 1, не се внасят никакви допълнителни корекции, освен ако тези корекции засягат пунктове, които са съобщени предварително от Комисията или съответната държава членка“. Съобщените предварително пунктове обичайно се наричат резерви. С резервите се оставя отворен въпросът за методиката или за използваните източници на данни във връзка с дадена позиция, по която няма съгласие между Комисията и съответната държава членка. Комисията също така може да изразява резерви в случай на нарушения или потенциални отклонения на държавите членки от Директивата за ДДС. Държавите членки също могат да изразяват резерви, ако не са съгласни с Комисията.

Резервите осигуряват на държавите членки известна степен на правна и бюджетна сигурност. След като изтече срокът за дадена позиция в годишен отчет (т.е. във връзка с нея няма никакви

[20] Работен документ на службите на Комисията SWD(2022) 394 final.

резерви), тя не може да се променя и след изтичането на срока няма финансово отражение върху тази позиция.

Броят на резервите леко намаля с течение на времето (таблица 9) и се очаква да намалее допълнително, тъй като повечето резерви са свързани със системата преди 2021 г. Почти всички резерви са свързани с позиции в годишните отчети, които не се прилагат по новата система (в края на 2023 г. броят на тези резерви беше 30 от 37-те резерви, изразени от Комисията). Тези резерви постепенно ще бъдат решени и оттеглени с оглед на въвеждането на новата система, поради което се очаква броят на резервите значително да намалее с течение на времето.

В края на 2023 г. имаше седем резерви, обхващащи годините, по отношение на които се прилага новата система (2021—2022 г.). Същевременно не всички провери за 2021 г. и 2022 г. бяха финализирани към момента на съставяне на настоящия доклад, така че броят на резервите, свързани с новата система, може леко да намалее[21]. Изразените през 2021 г. и 2022 г. резерви са свързани най-вече с нарушения на Директивата за ДДС и с отклонения от нея[22]. Някои от резервите, изразени през предходните години, са свързани с позиции в отчета, които ще бъдат запазени и решени през следващите цикли на проверка.

Таблица 9 — Брой отворени резерви във връзка с ДДС

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
Изразени от държавите членки	16	15	12	10	17	17	11	13
Изразени от Комисията	50	53	64	61	61	71	56	37
Свързани с нарушения	15	14	16	19	19	16	17	16
Общо	81	82	92	90	97	104	84	66
От които свързани с новата система								7

Забележка: брой на отворените резерви към 31 декември всяка година (които може да са изразени през предходни години). Приложение 7 също така показва разпределението на резервите по държави членки.

[21] Отчетите за 2021 г. са проверени за 22 държави членки (BE, BG, CZ, DK, DE, IE, EL, HR, IT, CY, LV, LU, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI и SE), докато отчетите за 2022 г. са проверени за 12 държави членки (CZ, DK, DE, IE, HR, CY, HU, NL, AT, PL, FI и SE).

[22] Резервите, свързани с дела за нарушение, може да отнемат по-дълго време за решаване, тъй като по някои от тях се очаква правен анализ или решения от страна на Съда.

Таблица 10 — Отворени резерви относно ДДС, поддържани от дълго време*

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
Изразени от държавите членки	4	6	6	7	3	2	1	1
Изразени от Комисията	2	6	1	4	5	3	9	7
Свързани с нарушения	3	2	3	4	6	5	4	3
Общо	9	14	10	15	14	10	14	11

Източник: Европейска комисия.

* Понятието „резерва относно ДДС, поддържана от дълго време“ се определя като резерва, която остава отворена за повече от 5 финансови години.

Три държави членки са изразили една или повече резерви **по отношение на среднопретеглената ставка от 2016 г.**, която започна да се използва в отчетите за собствения ресурс на база ДДС от 2021 г. Това означава, че за тези държави членки среднопретеглената ставка на този етап е временна и ще стане окончателна едва при оттеглянето на резервата. Въпросните държави членки са Германия, Хърватия и Люксембург[23].

Развитие при нарушенията във връзка със собствения ресурс на база ДДС през периода 2016—2022 г.

Неспазването на законодателството в областта на собствения ресурс води до нарушения. Процедурите за нарушение във връзка със собствения ресурс на база ДДС са изключително редки и повечето разминавания в мненията се решават по време на цикъла на проверка, който позволява да се извършват корекции и адаптациии в рамките на 4 години. Между 2016 г. и 2022 г. Комисията започна една процедура за нарушение (каре 2). Досега въвеждането на новата система не е оказало въздействие върху процедурите за нарушение. Въвеждането на замразената среднопретеглена ставка и премахването на повечето компенсации улесниха значително изчисляването на основите на ДДС и имат потенциал за ограничаване на броя случаи на несъгласие с държавите членки.

Въпреки че са относително редки, процедурите за нарушение са мощен стимул за държавите членки да спазват законодателството за собствените ресурси и са от съществено значение за надеждността на системата на ЕС на собствени ресурси. С тези процедури се гарантират равно

[23] В приложение 7 също така са посочени подробно процентите на среднопретеглената ставка от 2016 г. по държави членки и техният статус. Следва да се отбележи, че основата на ДДС в Хърватия и Люксембург е значително по-висока от основата с таван и че изчислената им основа на ДДС се заменя със стойност, която съответства на 50 % от съответния им БНД. Това предполага, че евентуалната промяна в процента на техните ставки не би засегнала размера на вноските им от собствен ресурс на база ДДС.

третиране на държавите членки и дисциплина по отношение на начина, по който се събират приходите.

Каре 2: Висящи процедури за нарушение

През периода 2016—2022 г. Комисията започна една процедура за нарушение, свързана със собствения ресурс на база ДДС (процедура за съкратено обслужване на едно гише на Обединеното кралство — нарушение 2020/2316). Съкратеното обслужване на едно гише (MOSS) беше въведено на 1 януари 2015 г. и бе разширено с цел да се превърне в обслужване на едно гише (OSS) от 1 юли 2021 г., като обхвана по-широк набор от доставки и направи действията още по-лесни, както е описано в каре 1. Съкратеното обслужване на едно гише за плащане на ДДС е незадължителна схема, която позволява на данъкоплатците да начисляват ДДС, който обикновено се дължи в няколко държави членки, само в една държава членка. Сред услугите на схемата за MOSS са включени трансгранични далекосъобщения, телевизионно и радиоразпръскване и цифрови услуги. Държавите членки, в които се извършва плащането, биха могли да задържат 30 % от ДДС, платен през 2015 г. и 2016 г., и 15 % от ДДС, платен през 2017 г. и 2018 г. Задържаният ДДС следва да бъде включен в основата на ДДС за целите на собствения ресурс на база ДДС.

През периода 2015—2018 г. националните органи на Обединеното кралство не отчетоха задържаните суми във връзка с MOSS като ДДС, поради което не ги взеха предвид в своя отчет за изчисляването и заплащането на собствения ресурс на база ДДС. След като през ноември 2023 г. получи мотивирано становище от Комисията, Обединеното кралство поиска удължаване на крайния срок за отговор и работи в тясно сътрудничество с Комисията, за да определи точния размер на все още дължимите ресурси и да разреши случая. След пространни дискусии беше постигнато съгласие и през юли 2024 г. Обединеното кралство предостави на разположение размера на дължимата главница (4,016 милиона британски лири). Дължимата лихва (3,05 милиона британски лири) бе включена във фактурата на Обединеното кралство от септември и Комисията ще може да пристъпи към официално приключване на този случай, след като последният транш по тази фактура бъде платен (през първата половина на 2025 г.).

2.4. Обратна информация от държавите членки

При изготвянето на настоящия доклад Комисията изпрати въпросник на държавите членки (приложение 8), за да получи обратна информация по отношение на тяхната оценка на новата опростена система на собствения ресурс на база ДДС. Държавите членки бяха помолени да оценят новата система, да обмислят кои характеристики ценят най-много/най-малко и да проучат евентуалните икономии, до които би могла да доведе системата (например намаляване на работната натовареност или на броя служители), както и по възможност да определят количествено тези икономии.

ОЦЕНКА НА НОВАТА СИСТЕМА

По скала от 1 до 10 (като 10 е най-високият резултат) 26 държави членки (една държава членка не даде оценка) дадоха на новата система оценка от средно 8,9. При групиране на оценките в 5 категории (таблица 11) повечето (15) от 26-те отговорили държави членки докладваха, че са „много доволни“ от новата система, докато 11 държави членки съобщиха, че са „доволни“, като само 2 от тях дадоха на новата система оценка от 7. Държавите членки изтъкнаха различни

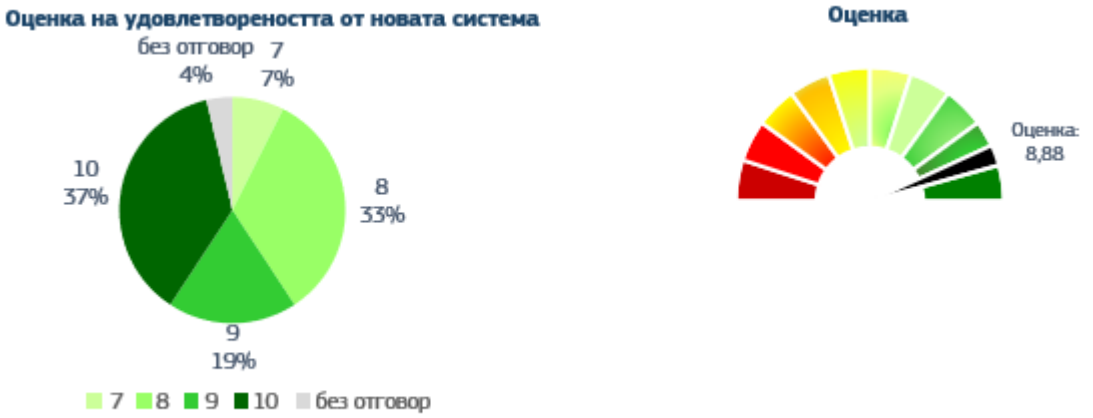
аспекти като особено положителни във връзка с тяхната оценка. Те изтъкнаха по-краткото време и по-малкото човешки ресурси, необходими за изготвянето на годишния отчет за ДДС и за участието в цикъла на проверка, по-специално благодарение на използването на замразената среднопретеглена ставка и премахването на компенсациите/корекциите. Освен това бяха отчетени ползи, свързани с понижена податливост на грешки и по-малка административна тежест като цяло.

Таблица 11 — Оценка на новата система

1—2	3—4	5—6	7—8	9—10
Много недоволен(на)	**Недоволен(на)**	**Нито доволен(на), нито недоволен(на)**	**Доволен(на)**	**Много доволен(на)**
0	0	0	11	15

Източник: отговори на въпросника от държавите членки; една държава членка не даде оценка

Графика 4 — Оценка на удовлетвореността от новата система по скала от 1 до 10

Източник: отговори на въпросника от държавите членки

НАЙ-ВИСОКО ОЦЕНЕНИ КАЧЕСТВА НА НОВАТА СИСТЕМА

Държавите членки оцениха най-високо факта, че новата система е по-лесна за използване, тъй като компенсациите и корекциите бяха премахнати (16 държави членки) и вече не се изисква годишно изчисляване на среднопретеглената ставка (19 държави членки). Някои държави членки (7) също така изтъкнаха в различна степен, че понастоящем опростеното изчисляване е много по-тясно свързано с действителните приходи от ДДС. Някои също така заявиха, че някои части от предишните изчисления са изисквали значителни ресурси, а са оказвали ограничено въздействие върху собствения ресурс на база ДДС. Една държава членка изрази изключително задоволство, че новата система осигурява по-равнопоставени условия на конкуренция между държавите членки, тъй като вече не са от значение несъответствията, свързани с различните методи и източници на данни за изчисляване на среднопретеглената ставка и на компенсациите. Освен това държавите членки отчетоха като положителни цялостните икономии на време, намаляването на работната натовареност и на административната тежест (например участват по-малко национални органи или други външни доставчици на изходни данни),

(очакваните) положителни ефекти върху цикъла на проверка (по-специално поради премахнатите корекции/компенсации), както и ясните и всеобхватни образци. Само една държава членка поиска методът за изчисляване да бъде опростен още повече.

НАЙ-НИСКО ОЦЕНЕНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА НОВАТА СИСТЕМА

Въпреки че новата система беше оценена положително, няколко държави членки посочиха възможности за подобрения. По-специално пет държави членки изтъкнаха, че е възможно използването на замразена среднопретеглена ставка да не отразява промените в националното законодателство в областта на ДДС, по-специално промените в ставката на ДДС, и че би намалило точността; три държави членки посочиха тежестта, произтичаща от резервите, свързани със старата система; три изтъкнаха несигурността относно потенциалните нови изчисления на среднопретеглената ставка в бъдеще; една държава членка посочи сложните изчисления за съществуващите корекции с ограничено финансово отражение; а седем държави членки заявиха, че е необходимо да продължат да изчисляват ставката поради проучването на разминаването между действително събрания и теоретично дължимия ДДС. Тринадесет държави членки не докладваха за по-малко значими характеристики на новата система на собствения ресурс на база ДДС.

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА НОВАТА СИСТЕМА ВЪРХУ РЕСУРСИТЕ

Що се отнася до въздействието на новата система върху икономиите (например намаляване на персонала, работната натовареност, разходите), 21 държави членки дадоха очевидно положителен, но предимно общ отговор. Като цяло те потвърдиха значителното намаляване на работната натовареност, свързано с изготвянето на отчета за ДДС (от месеци на едва няколко дни), и подчертаха икономиите на време във връзка с предишните корекции/компенсации, изчисляването на среднопретеглената ставка и използването на външни доставчици на данни.

14 държави членки определиха количествено икономиите, станали възможни благодарение на реформата на системата за изготвянето на отчетите за ДДС, както и за подготовката и участието в проверки. Отговорите показват голямо разнообразие от икономии и използвани методи за изчисляване. Например бяха докладвани икономии от 0,2—0,3 ЕПРВ (еквивалент на пълно работно време) до икономии в работната натовареност до 90 % в сравнение с ресурсите, отделяни за старата система.

2.5. Заключение

Анализът показва, че опростяването на системата на собствените ресурси от ДДС като цяло е постигнало целта си за намаляване на административната тежест както за държавите членки, така и за Комисията.

Преустановяването на някои корекции и компенсации намали сложността на изчисленията, без да оказва значително въздействие върху стойността на основата на ДДС, върху която се събира собственият ресурс. Преустановените корекции засягат не повече от 0,1 % от нетните постъпления, а преустановените компенсации представляват не повече от 0,6 % от цялата основа на ДДС. Размерът на основата на ДДС без таван продължава да се увеличава с течение на времето, като макроикономическите фактори, свързани с пандемията от COVID-19, изиграха основна роля през последните години.

Същевременно събирането на собствения ресурс на база ДДС не бе засегнато от новата система на собствения ресурс от ДДС, тъй като правилата за прогнозиране, балансиране и събиране не бяха променени, когато беше въведено опростяването[24].

Броят на резервите леко намаля с течение на времето, тъй като повечето компенсации и корекции бяха преустановени. Повечето от отворените резерви са свързани с позиции в предишната система, чието прилагане беше преустановено. След като тези резерви бъдат разгледани и решени в бъдещи проверки, броят на отворените резерви се очаква значително да намалее, заедно с административните ресурси, необходими за предприемането на действия във връзка с тях, както за Комисията, така и за държавите членки.

Държавите членки отчетоха положителното въздействие върху административната тежест на реформата. Все още е твърде рано да се оценят и да се определят количествено административните икономии от промяната за Комисията и за държавите членки, но изглежда, че новата система е довела до значителни ползи, като същевременно гарантира запазване на ефективността на системата на собствения ресурс от ДДС. Някои държави членки изразиха опасения, че използването на замразената среднопретеглена ставка от 2016 г. може да не отразява значителни промени в националните ставки на ДДС, което би довело до намаляване на точността на основата на ДДС.

Замразяването на ставката на равнището ѝ от 2016 г. би могло да създаде неблагоприятни финансови стимули в смисъл, че всяко последващо намаляване на ставката (или свиване на основата, или преместване на даден клас трансакции в категория с по-нисък ДДС) би могло да доведе до намаляване на вноската на съответната държава членка в бюджета на ЕС.

Въпросът дали е подходящо да се прилага среднопретеглената ставка от 2016 г., ще бъде разгледан в следващата глава.

[24] Следва да се отбележи, че преразглеждането на Регламента относно предоставянето през 2021 г., с което беше отложено плащането на салдата и бе приложен таван по отношение на въздействието на лихвата за забава, не беше свързано с анализ на опростяването.

3. Развитие на среднопретеглената ставка от 2016 г. насам

3.1. Развитие на среднопретеглената ставка: 2016—2020 г.

Между 2016 г. и 2020 г. среднопретеглената ставка остана стабилна за повечето държави членки. Единствено Германия, Гърция и Хърватия отчетоха промени над 1 процентен пункт в сравнение със ставката от 2016 г., като ставките им от 2019 г. и 2020 г. бяха по-ниски спрямо 2016 г., най-вече поради мерки в отговор на пандемията от COVID-19.

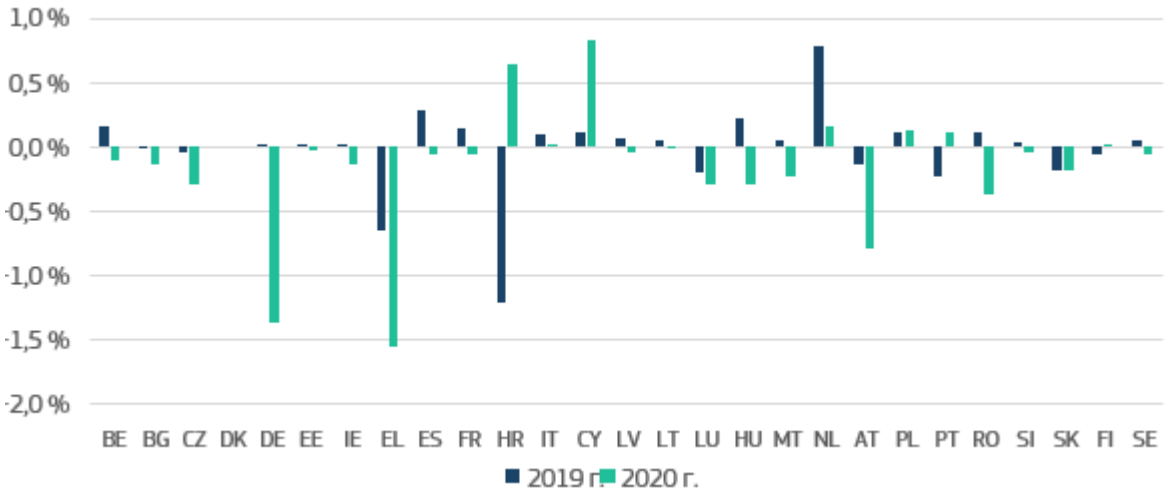
Като цяло развитието на среднопретеглените ставки на държавите членки се дължи на промени в цялостните ставки на ДДС или на прилагането на различни категории ДДС за определени продукти. Германия и Ирландия понижиха намалените и стандартните си ставки на ДДС, докато Австрия въведе нова намалена ставка. Много държави също така прилагаха намалени ставки или свръхнамалени ставки[25] за конкретни продуктови категории. Например ставките на ресторантите и хотелите бяха намалени в Австрия, Белгия, България, Чехия, Германия, Гърция, Хърватия, Унгария, Ирландия и Литва. В Чехия и Гърция бяха намалени ставките на ДДС за сектора на пътническия транспорт. Освен това в Австрия, България, Латвия, Словения и Словакия бяха намалени ставките на ДДС за книги и вестници.

ДДС беше намален в сектора на културата и развлеченията, което обхваща кина, театри и концерти, в множество държави членки, включително в България, Германия, Гърция, Франция, Чехия, Естония, Хърватия, Унгария, Ирландия, Италия, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша, Румъния и Словения. От друга страна, увеличението на среднопретеглената ставка в Нидерландия през 2019 г. се дължеше на повишаване на намалената ставка на ДДС. Дания прилага само една ставка на ДДС, без промени в среднопретеглената ѝ ставка[26].

Графика 5 — Промяна в абсолютно изражение на среднопретеглената ставка през периода 2019—2020 г. в сравнение с 2016 г. (в процентни пунктове)

[25] Свръхнамалената ставка е по-ниска от минималната ставка от 5 % и може да се прилага за ограничен списък от стоки и услуги (член 98, параграф 2 от Директивата за ДДС).

[26] В приложение 12 е представено развитието на среднопретеглените ставки на държавите членки през периода 2016—2020 г.

Източник: декларации за ДДС на държавите членки за финансовите години 2016, 2019 и 2020

Каре 3: Промени в законодателството в областта на ДДС, които биха могли да засегнат среднопретеглената ставка

През април 2016 г. Комисията публикува *План за действие във връзка с ДДС — Към единно пространство на ЕС по отношение на ДДС — Време за избор*[27]. Този план за действие очертава пътя към създаването на единно пространство на ЕС по отношение на ДДС. В този контекст от 2016 г. насам Директивата за ДДС беше изменяна няколко пъти (приети бяха 16 директиви за изменение на посочената директива — приложение 10). Очаква се въздействието на тези изменения да се прояви постепенно, като те ще продължат да оказват съществено въздействие върху функционирането на системата на ДДС и вътрешния пазар през следващите години.

С Директива (ЕС) 2022/542 на Съвета от 5 април 2022 г. за изменение на директиви 2006/112/ЕО и (ЕС) 2020/285 по отношение на ставките на данъка върху добавената стойност се предвижда възможност да се запазят преференциалните ставки за продукти, за които вече съществуват дерогации за някои държави членки, което дава възможност на други държави членки да получат достъп до тези дерогации, да се въвеждат ставки под 5 % (което беше забранено преди изменението), както и възможност да се прилагат намалени ставки за повече продукти. Тези изменения могат да окажат въздействие върху многогодишната среднопретеглена ставка, която понастоящем е определена на равнището от 2016 г.

Накрая, по-специално за 2020 г. и 2021 г. е възможно адекватността на многогодишната среднопретеглена ставка да е била повлияна и от приетите директиви[28] за временните

[27] Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет относно план за действие във връзка с ДДС — Към единно пространство на ЕС по отношение на ДДС — Време за избор, COM(2016) 148 final.

[28] Директива (ЕС) 2020/2020 на Съвета от 7 декември 2020 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на временни мерки във връзка с данъка върху добавената стойност, приложим за ваксини

мерки във връзка с данъка върху добавената стойност, приложим за ваксини срещу COVID-19 и медицински изделия за инвитро диагностика на COVID-19 в отговор на пандемията от COVID-19, както и за временните освобождавания при внос и някои доставки в отговор на пандемията от COVID-19.

3.2. Развитие на среднопретеглената ставка: приблизителни изчисления за периода 2021—2024 г.

От 2021 г. насам държавите членки вече не са длъжни да изчисляват среднопретеглени ставки за собствения ресурс на база ДДС. Поради това тези ставки за периода 2021—2024 г. са изчислени приблизително в настоящия раздел, за да се прецени дали е било адекватно прилагането на ставката от 2016 г., използвана през този период. Комисията изчисли среднопретеглената ставка след 2020 г., като използва опростен метод за изчисляване в сравнение с действителните изчисления на среднопретеглената ставка от страна на държавите членки. При този метод се използват само данните за потреблението на частните домакинства (каре 4).

Каре 4: Обяснение на опростения метод за среднопретеглената ставка

До 2020 г. изчисляването на среднопретеглената ставка, извършвано от държавите членки, изискваше много и подробна информация, например относно различни категории разходи, техните ставки на ДДС или освободени подкатегории. По-голямата част от тази информация не е леснодостъпна без подробните разследвания и изчисления на държавите членки. Основният фактор за среднопретеглената ставка, който съставлява около 60—80 % от облаганите с ДДС разходи на държавите членки, е потреблението на частните домакинства. Данни за частното потребление на домакинства са публично достъпни от Евростат като част от националните сметки на държавите членки. При опростената среднопретеглена ставка се използват приблизителни изчисления, основани на тези данни за домакинствата, но не се използват изчисленията от други категории, като например държавните покупки, бруто образуването на основен капитал и междинното потребление на дружествата (вж. приложение 14 за разбивка на потреблението по държави членки).

При опростената среднопретеглена ставка (S-WAR) процентът на нарастване на среднопретеглената ставка — основан на данните за потреблението на домакинствата и наричан среднопретеглена ставка за домакинствата (HH-WAR) за година N, докато за основа (референтна година) се използва година B — се прилага към действителната среднопретеглена ставка за основната година:

$$S\text{-}WAR_N = WAR_B \times \frac{HH - WAR_N}{HH - WAR_B}$$

срещу COVID-19 и медицински изделия за инвитро диагностика на COVID-19 в отговор на пандемията от COVID-19;

Директива (ЕС) 2021/1159 на Съвета от 13 юли 2021 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на временните освобождавания при внос и някои доставки в отговор на пандемията от COVID-19.

Среднопретеглената ставка за домакинствата (HH-WAR) е изчислена от Съвместния изследователски център (JRC) на Европейската комисия. Подробно описание на методиката се съдържа в приложение 15.

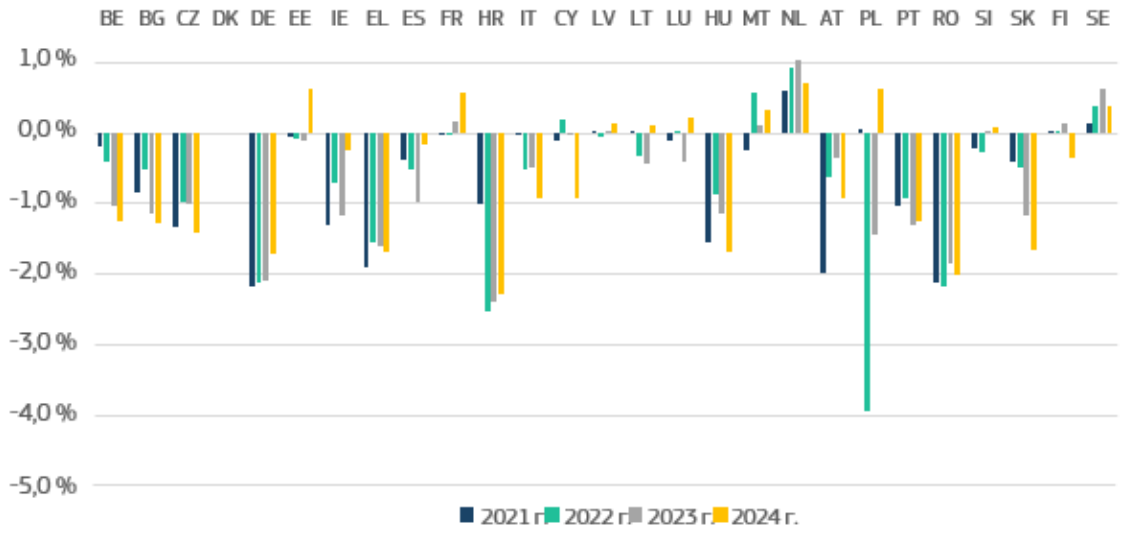
В приложение 13 е представено сравнение между опростената среднопретеглена ставка за 2020 г. и действителните ставки.

Съгласно тези приблизителни изчисления през периода 2021—2024 г. опростената среднопретеглена ставка в държавите членки е останала относително близка до действителната среднопретеглена ставка от 2016 г. В 13 от 27-те държави членки разликата между опростената среднопретеглена ставка и ставката от 2016 г. е останала в рамките на 1 процентен пункт през целия наблюдаван период (2021—2024 г.). Съществени промени в среднопретеглената ставка, надхвърлящи 2 процентни пункта са отчетени само в няколко държави: Германия, Хърватия, Полша и Румъния.

Като цяло промените по опростената среднопретеглена ставка през наблюдавания период могат да бъдат приписани на промени в моделите на потребление и ставките на ДДС. В много случаи в отговор на недостига на енергийни доставки и свързаните с това увеличения на цените след руската атака срещу Украйна беше намалена ставката на ДДС за електроенергия, газ или горива. Такива намаления бяха отчетени в Белгия, България, Испания, Хърватия, Ирландия, Италия, Полша и Португалия. По-ниските ставки за хранителни продукти, като например плодове и зеленчуци, също допринесоха за промените в Испания, Хърватия, Италия и Полша. Някои държави, включително Белгия, Германия, Румъния и Ирландия, отмениха временните намаления на ставката на ДДС, въведени по време на пандемията от COVID-19, което доведе до увеличение на среднопретеглените им ставки. В някои държави, като например Полша, бяха отменени и намаленията на ставката на ДДС за електроенергия, газ или горива, с което се обяснява повишаването на среднопретеглената ставка през 2023 г. и 2024 г.

Що се отнася до промените в националните ставки на ДДС, приложение 11 съдържа преглед на ставките на ДДС, приложими във всяка държава членка през периода 2016—2023 г.

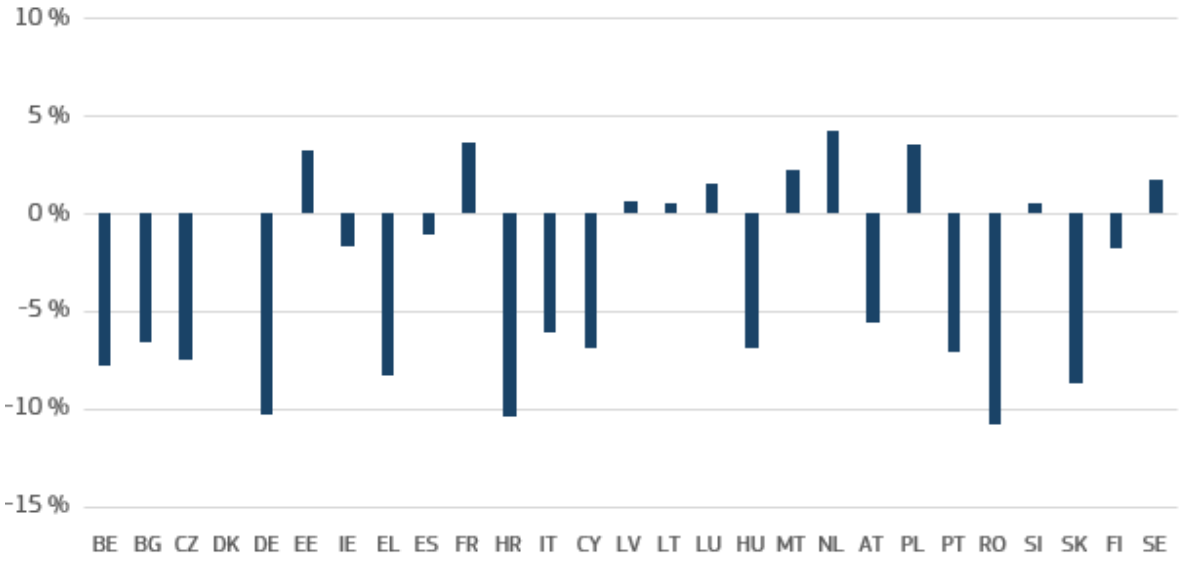
Графика 6 — Промяна в абсолютно изражение на опростените среднопретеглени ставки от 2021 г. до 2024 г. в сравнение със среднопретеглената ставка от 2016 г. (в процентни пунктове)

Източник: собствени изчисления.

През 2024 г. би трябвало да се очаква повечето мерки по отношение на ДДС, предприети от държавите членки във връзка с икономическото въздействие на пандемията от COVID-19, вече да са отменени. Това означава, че сравняването на среднопретеглената ставка от 2016 г. с опростената ставка за 2024 г. следва да бъде полезен индикатор дали ставката от 2016 г. е адекватна след пандемията. През 2024 г. среднопретеглената ставка в повечето държави беше под ставката от 2016 г., като за много държави намалението беше между 5 % и 10 %. Германия, Хърватия и Румъния отчитат най-големите намаления от около 10 %.

Графика 7 — Промяна в относително изражение на опростената среднопретеглена ставка за 2024 г. в сравнение със среднопретеглената ставка от 2016 г. (%)

Източник: собствени изчисления.

3.3. Заключение от анализа на среднопретеглената ставка

В заключение, анализът на приблизителното изчисление на опростената среднопретеглена ставка показва, че прилагането на среднопретеглената ставка от 2016 г. през периода 2021—2024 г. изглежда е било адекватно за повечето държави членки. Приблизителните изчисления показват, че броят на държавите, чиято среднопретеглена ставка в противен случай е щяла да бъде доста по-различна (с повече от 10 %), е много малък.

Разглежданият период беше засегнат от няколко събития с потенциално въздействие върху приложимите ставки на ДДС, а оттам и върху собствените ресурси от ДДС. Временните промени в ставките на ДДС, дължащи се на мерките във връзка с COVID-19, както и повишената гъвкавост за определянето на ставките на ДДС в съответствие с Директива (ЕС) 2022/542 на Съвета затрудняват да се определи въздействието от прилагането на замразената ставка от 2016 г., разглеждано самостоятелно. Анализът обаче навежда на мисълта, че преустановяването на годишното изчисляване на среднопретеглената ставка е оказало ограничено въздействие върху справедливото разпределение на приноса на ДДС за бюджета на ЕС, като същевременно е намалило значително административната тежест за Комисията и за държавите членки.

4.Заключение

В настоящия доклад се оценява функционирането на собствения ресурс на база ДДС след промените, въведени с Регламент (ЕС, Евратом) № 2021/769 на Съвета, и по-специално адекватността на замразената многогодишна среднопретеглена ставка.

Както е описано в глава 2, преустановяването на повечето компенсации и корекции не оказа съществено въздействие върху размера на основата на собствения ресурс от ДДС, като същевременно броят на отворените резерви намаля. Заедно с опростения метод за изчисляване на собствения ресурс на база ДДС със замразената среднопретеглена ставка от 2016 г., това намали значително административната тежест както за държавите членки, така и за Комисията.

Понастоящем има три държави членки, които използват временна ставка от 2016 г. поради отворени резерви: Германия, Хърватия и Люксембург (в приложение 9 са представени среднопретеглените ставки за всяка държава членка).

Що се отнася до адекватността на замразената ставка, глава 3 показва, че приблизително изчисленото въздействие от използването на ставката от 2016 г. през периода 2021—2024 г. е довело до отклонения от действителната ставка с повече от 1 процентен пункт само за малък брой държави членки. Като цяло през 2024 г. приблизително изчислените отклонения са намалели поради направените корекции за борба с икономическото въздействие на пандемията от COVID-19. Тези отклонения от приблизително изчислената ставка за 2024 г. варират от +4 % до -11 %.

Приложение 11 съдържа преглед на ставките на ДДС, приложими във всяка държава членка през периода 2016—2023 г.

Приложение

Приложение 1 Таблица с обобщение на отчетите

Собствени ресурси от ДДС в съответствие с Регламент № 1553/89 на Съвета

Код			Отрицателна стойност	Положителна стойност
	Постъпления			
R.1	Постъпления			
R.2	Глоби и лихви			
R.3	Разходи по събирането на вземания			
R.4	Малки облагани предприятия (-)			
R.5.1	Други корекции (+)			
R.5.2	Други корекции (-)			
R.6	Прагово освобождаване			
R.7.1	Земеделски производители, обхванати от режима на единна данъчна ставка (+)			
R.7.2	Земеделски производители, обхванати от режима на единна данъчна ставка (-)			
R.8	Нетни приходи			
W	Среднопретеглена ставка (%)			
IB	Междинна основа			
	Компенсация на основата			
SE.1	Малки предприятия, освободени от облагане (+)			
E.2	Малки предприятия, освободени от облагане (-)			
	Част А от приложение X към Директива 2006/112/ЕО			
XA.1	Зъботехници			
XA.2	Обществени радио и телевизионни органи			
XA.3	Съществуващи сгради и строителни терени			
XA.4	Туристически агенти (извън ЕС)			
XA.T	Общо за част А от приложение X			
	Част Б от приложение X към Директива 2006/112/ЕО			
XB.1	Вход за спортни събития			
XB.2	Свободни професии			
XB.3	Обществени далекосъобщения			
XB.4	Погребални служби и крематориуми			
XB.5	Незрящи лица			

Код			Отрицателна стойност	Положителна стойност
XB.6	Възпоменание на загинали във войните			
XB.7	Частни болници			
XB.8	Обществено водоснабдяване			
XB.9	Нови сгради и строителни терени			
XB.10	Превоз на пътници (в рамките на държавата)			
XB.11	Въздухоплавателни средства			
XB.12	Бойни плавателни съдове			
XB.13	Туристически агенти (в ЕС)			
XB.T	Общо за част Б от приложение X			
	Ограничени права на приспадане			
RD.C	Леки автомобили			
RD.E	Разходи за автомобили			
	Други компенсации			
OC.1	Други компенсации			
OC.2	Други компенсации			
OC.3	Други компенсации			
OC.4	Други компенсации			
OC.5	Други компенсации			
OC.6	Други компенсации			
OC.7	Други компенсации			
C.T	ОБЩО компенсации			
Окончателна основа за ДДС				

Източник: Европейска комисия

Приложение 2 Таблица с обобщение на отчетите

Собствени ресурси от ДДС в съответствие с Регламент № 1553/89 на Съвета, изменен с Регламент 2021/769 на Съвета

Код	Описание	Използвана валута:
R1	Постъпления	
R1.1	Всяка сума, свързана с ДДС, която не е вписана в постъпленията (+)	
R1.2	Всяка сума, несвързана с ДДС, която не е вписана в постъпленията (-)	
NR	Нетни приходи	R1+R1.1–R1.2
A	Корекция по член 3, параграф 2[29], буква а) Териториален обхват_____ __(+)	
B	Корекция по член 3, параграф 2[30], буква б) Териториален обхват_____(+)	
C_1	Корекция по член 3, параграф 2, буква в) Нарушение 1 _____(+)	
C_2	Корекция по член 3, параграф 2, буква в) Нарушение 2 _____(+)	
…	……	
C_n	Корекция по член 3, параграф 2, буква в) Нарушение n _____(+)	
TC	Общо корекции	A+или–B+C_1…C_n
CNR	Коригирани нетни постъпления	NR+или–TC
WAR	Многогодишна среднопретеглена ставка (%)[31]	nn,nnnn %
FB	Окончателен ДДС без таван ИЛИ окончателна основа без таван	CNR/WAR

Източник: Европейска комисия

[29] Териториите, посочени в член 6, са планината Атон, Канарските острови, френските територии, посочени в член 349 и член 355, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (Гваделупа, Френска Гвиана, Мартиника, Реюнион, Сен Бартелеми, Сен Мартен), островите Оланд, Англо-нормандските острови, Кампионе д'Италия, италианските води на езерото Лугано, остров Хелголанд, територията на Бьосинген, Сеута, Мелиля и Ливиньо.

[30] Териториите, посочени в член 7, са Княжество Монако, остров Ман и суверенните бази на Обединеното кралство в Акротири и Декелия.

[31] Окончателната или временната среднопретеглена ставка от 2016 г., изразена с четири десетични знака, от системата на собствения ресурс на база ДДС преди 2021 г.

Приложение 3 Описание на компенсациите и корекциите

Наименование	Описание	Цел	Препратка към нормативен акт
R.2 Глоби и лихви **R.3 Разходи по събирането на вземания**	Премахване на елементи, които не представляват ДДС, но се вписват заедно с ДДС	Само събраният ДДС следва да съставлява основата на собствения ресурс на база ДДС	Член 2, параграф 1 от предишния Регламент № 1553/89 на Съвета и член 2 от Директивата за ДДС
R.4 Малки облагани предприятия	Изключване на такива малки предприятия с оборот под 10 000 EUR	Държавите членки имат възможност да изключат такива предприятия при ситуации, в които последните срещат трудности при прилагането на общия режим за ДДС	Член 2, параграф 3 от предишния Регламент № 1553/89 на Съвета и дял XXI, глава 1, раздел 1 от Директивата за ДДС
R.5.1 и R.5.2 Други корекции	Извършване на корекции във връзка с други елементи, влияещи положително или отрицателно върху R.1 „Събрани постъпления“	Само събраният ДДС следва да съставлява основата на собствения ресурс на база ДДС С корекциите се приспадат елементи, несвързани с ДДС, и се добавят елементи на ДДС, записани на друго място	Член 2, параграф 1 от предишния Регламент № 1553/89 на Съвета и член 2 от Директивата за ДДС
R.6 Прагово освобождаване	Предприятия с оборот над 10 000 EUR може да бъдат освободени от плащането на дължимия ДДС съгласно пълзяща скала	Облекчаване на административната тежест за малки предприятия при прилагането на общия режим за ДДС	Член 5, параграф 1 от предишния Регламент № 1553/89 на Съвета и дял XXI, глава 1, раздел 1 от Директивата за ДДС
R.7.1 и R.7.2 Земеделски производители, обхванати от режима на единна данъчна ставка	Тъй като определени земеделски производители изпълняват задълженията си по ДДС по различен начин, последиците от това трябва да бъдат преобразувани в положителен или отрицателен ефект върху R.1 „Събрани постъпления“	Облекчаване на административната тежест за земеделски производители при прилагането на общия режим за ДДС	Член 5, параграф 2 от предишния Регламент № 1553/89 на Съвета и дял XXI, глава 2 от Директивата за ДДС
SE.1 и SE.2 Малки предприятия, освободени от облагане	Включване на такива малки предприятия с оборот над 10 000 EUR, които са освободени и следователно не подлежат на обичайните задължения по ДДС	Включване на освободени предприятия с оборот между 10 000 EUR и националните прагове за освобождаване от данък, както ако бяха обвързани с обичайните задължения по ДДС	Член 6, параграф 1 от предишния Регламент № 1553/89 на Съвета и дял XXI, глава 1, раздел 1 от Директивата за ДДС

Наименование	Описание	Цел	Препратка към нормативен акт
XA.1 Зъботехници	Освобождаване на постъпления от ДДС, свързани с определени доставки, които са включени в R.1, но не следва да бъдат включени	Освобождаване от данък на доставки, които се облагат в дадена държава членка, но следва да бъдат освободени	Член 2, параграф 2, второ тире и член 6, параграф 2, първо тире от предишния Регламент № 1553/89 на Съвета, член 370 и част А от приложение X към Директивата за ДДС
XA.2 Обществени радио и телевизионни органи			
XA.3 Съществуващи сгради и строителни терени			
XA.4 Туристически агенти (извън ЕС)			
XB.1 Вход за спортни събития	Включване на постъпления от ДДС, свързани с определени доставки, които не са включени в R.1, но следва да бъдат включени	Начисляване на ДДС върху доставки, които са освободени в дадена държава членка, но следва да бъдат облагани	Член 2, параграф 2, трето тире и член 6, параграф 2, второ тире от предишния Регламент № 1553/89 на Съвета, член 371 и част Б от приложение X към Директивата за ДДС
XB.2 Свободни професии			
XB.3 Обществени далекосъобщения			
XB.4 Погребални служби и крематориуми			
XB.5 Незрящи лица			
XB.6 Възпоменание на загинали във войните			
XB.7 Частни болници			
XB.8 Обществено водоснабдяване			
XB.9 Нови сгради и строителни терени			
XB.10 Превоз на пътници			
XB.11 Въздухоплавателни средства			
XB.12 Бойни плавателни съдове			
XB.13 Туристически агенти			
RD.C Служебни автомобили	Тази компенсация е по избор на държавите членки. Когато общото право на приспадане е ограничено, е необходима отрицателна компенсация, тъй като в противен случай R.1 „Събрани постъпления“ ще бъде с повишена стойност в сравнение с	Коригиране на R.1 „Събрани постъпления“, за да се отрази ситуацията, в която тези доставки не подлежат на ограничени права на приспадане	Член 6, параграф 4 от предишния Регламент № 1553/89 на Съвета и член 176 от Директивата за ДДС
RD.E Разходи за служебни автомобили			

Наименование	Описание	Цел	Препратка към нормативен акт
	останалите държави членки, в които правото на приспадане за тези доставки не е ограничено		
ОС.1—ОС.n Други компенсации	Обичайните примери за „Други компенсации“ са свързани с нарушения, подобни на нарушения отклонения от Директивата за ДДС или определени аспекти на ДДС, свързани с териториалните особености на държавите членки	Начисляване на ДДС върху доставки, които не са предмет на нарушение или третирани по начин, който се отклонява по друг начин от обичайния режим на ДДС в останалите държави членки	Член 2, параграф 1 от предишния Регламент № 1553/89 на Съвета и член 2 от Директивата за ДДС

Източник: Европейска комисия

Приложение 4 Сравнение на основите на собствения ресурс от ДДС на държавите членки, за които се прилага таван, през 2020 г. и 2023 г.

	2020 г.			2023 г.		
Държава	Преди прилагането на таван	След прилагането на таван	Разлика	Преди прилагането на таван	След прилагането на таван	Разлика
	млрд. евро	млрд. евро	%	млрд. евро	млрд. евро	%
Хърватия	33,212	24,518	-26 %	43,376	36,747	-15 %
Кипър	15,360	9,834	-36 %	19,320	13,391	-31 %
Люксембург	30,402	21,357	-30 %	41,205	27,719	-33 %
Малта	9,183	5,784	-37 %	9,745	8,403	-14 %
Полша	254,114	248,794	-2 %	359,996	351,380	-2 %
Португалия	102,256	97,793	-4 %	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо
Словения	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	31,842	31,759	0 %

Източник: Окончателно приемане (ЕС, Евратом) 2021/118 на коригиращ бюджет № 9 на Европейския съюз за финансовата 2020 година; Окончателно приемане (ЕС, Евратом) 2023/2750 на коригиращ бюджет № 4 на Европейския съюз за финансовата 2023 година.

Забележка: Прилагането на таван не важи за останалите държави членки, тъй като тяхната основа на ДДС е под 50 % от техния БНД.

Приложение 5 Развитие на основите на ДДС по държави членки (в млрд. евро)

Държава членка	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Белгия	177	187	195	196	171	207	222
България	22	24	26	29	29	34	40
Чехия	70	81	87	92	89	99	118
Дания	105	110	115	118	114	148	141
Германия	1 300	1 357	1 407	1 457	1 432	1 500	1 702
Естония	10	11	12	13	13	15	17
Ирландия	78	86	88	94	78	96	117
Гърция	70	70	74	79	69	74	89
Испания	495	508	564	564	500	578	659
Франция	989	1 057	1 104	1 113	1 043	1 209	1 314
Хърватия	28	30	33	37	31	35	40
Италия	659	702	713	733	645	764	897
Кипър	12	14	16	16	16	16	19
Латвия	11	11	12	13	13	14	18
Литва	15	17	18	20	18	24	29
Люксембург	27	27	28	30	30	35	40
Унгария	44	48	54	60	57	60	70
Малта	7	7	8	9	8	7	9
Нидерландия	290	303	326	335	329	381	431
Австрия	159	168	173	178	173	184	212
Полша	171	224	242	252	238	276	315
Португалия	91	99	104	113	103	106	127
Румъния	62	68	78	82	78	86	102
Словения	19	20	22	22	20	24	27
Словакия	28	31	34	36	37	40	45
Финландия	93	96	100	105	102	114	121
Швеция	201	205	206	208	219	230	234
Общо	5 231	5 565	5 839	6 006	5 654	6 355	7 154

Източник: декларации за ДДС на държавите членки за финансовите години 2016—2022

Приложение 6 Развитие на салдата по ДДС (в млн. евро)*

Държава членка	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
Белгия	12,33	15,02	15,37	-8,42	-57,72	31,76	-13,23
България	2,32	4,58	1,92	4,68	5,46	7,14	8,46
Чехия	5,12	20,69	10,67	8,35	-4,18	9,59	20,28
Дания	4,54	2,63	-21,97	-9,11	25,42	71,18	4,42
Германия	-6,57	14,07	14,67	-3,28	106,98	104,48	268,70
Естония	0,14	1,09	0,49	0,65	0,32	3,08	3,00
Ирландия	-9,95	0,84	17,06	2,03	-41,81	11,46	27,42
Гърция	-53,43	-12,05	-4,82	14,16	0,07	-42,82	41,17
Испания	67,71	-9,52	128,69	85,19	-73,72	78,88	160,69
Франция	58,70	98,94	111,62	57,41	27,59	253,03	322,78
Хърватия	2,75	2,88	2,55	2,99	11,28	9,02	11,13
Италия	262,80	145,51	87,06	48,96	-15,63	230,68	580,28
Кипър	1,49	2,37	3,49	1,48	2,32	1,96	4,63
Латвия	1,82	1,54	2,94	3,15	3,25	1,39	6,44
Литва	1,13	0,71	2,26	3,08	0,74	10,26	17,26
Люксембург	3,28	4,75	-8,57	-1,97	46,02	11,57	-8,04
Унгария	-1,77	-1,54	8,47	11,37	13,65	11,04	26,90
Малта	0,81	1,38	-0,05	2,76	2,65	2,53	3,61
Нидерландия	17,27	-0,77	7,72	-1,04	17,14	136,32	48,76
Австрия	5,24	-1,22	5,51	1,65	2,32	16,49	39,83
Полша	-21,72	100,22	100,90	117,91	-12,60	79,52	58,82
Португалия	9,11	6,14	9,15	11,63	2,66	1,80	20,91
Румъния	19,50	5,60	10,15	17,41	-6,63	29,37	69,54
Словения	1,37	2,74	3,68	0,78	-4,69	5,17	2,74
Словакия	4,19	5,78	12,34	10,68	8,82	10,81	9,99
Финландия	5,12	7,82	3,68	11,69	-0,13	7,16	114,83
Швеция	6,85	3,54	-0,01	7,86	8,13	15,35	7,57
Общо	400,15	423,73	524,96	402,03	67,72	1 108,22	1 858,89

Източник: годишен отчет на ЕС и изчисления на Европейската комисия.

*При процедурата за салдата ежегодно се коригират данните за последната година, за която са налични данни, както и за предходни години.

Приложение 7 Резерви по държави членки

	Общ брой резерви към 31 декември 2023 г.	От които резерви, обхващащи 2021 г. и 2022 г.
Белгия	1	-
България	-	-
Чехия	-	-
Дания	7	-
Германия	8	-
Естония	-	-
Ирландия	9	-
Гърция	5	2
Испания	-	-
Франция	2	-
Хърватия	2	-
Италия	3	1
Кипър	-	-
Латвия	-	-
Литва	-	-
Люксембург	5	-
Унгария	-	-
Малта	-	-
Нидерландия	4	-
Австрия	5	-
Полша	-	-
Португалия	-	-
Румъния	11	3
Словения	-	-
Словакия	-	-
Финландия	2	1
Швеция	1	-
Обединено кралство	1	-
Общо	66	7

Източник: Европейска комисия

Приложение 8 Въпросник за държавите членки

Въпросник за доклада, посочен в член 13а от Регламент № 1553/89 на Съвета за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от данък добавена стойност.

1. По скала от 1 до 10 (като 10 е най-високият резултат), колко сте удовлетворен(а) от новата система, въведена с Регламент (ЕС, Евратом) 2021/769 на Съвета от 30 април 2021 г., в сравнение с предишната система от гледна точка на времето/ресурсите, необходими за изготвянето на годишния отчет и за подготовка и участие в проверка (пълен цикъл)?

2. Кои са характеристиките на новата система на собствения ресурс на база ДДС, които оценявате най-високо?

3. Кои са характеристиките на новата система на собствения ресурс на база ДДС, които оценявате най-малко?

4. Доведе ли въвеждането на новата система до намаляване на броя на хората, работната натовареност, разходите или други ресурси?

5. Ако отговорът на въпрос 4 е „да“, бихте ли могли да определите количествено икономиите, станали възможни благодарение на реформата, свързана с изготвянето на отчетите, както и с подготовката и участието в проверки (изразени като еквивалент на пълно работно време (ЕПРВ), работна натовареност, разходи или други ресурси, според случая)?

Приложение 9 Проценти и статус на среднопретеглената ставка от 2016 г.

Държава членка	WAR 2016 (%)	Брой на резервите	Статус
Белгия	16,1119 %	-	Окончателен
България	19,7258 %	-	Окончателен
Чехия	18,9045 %	-	Окончателен
Дания	25,0000 %	-	Окончателен
Германия*	16,7396 %	1	Временен
Естония	19,2187 %	-	Окончателен
Ирландия*	16,2875 %	2	Временен
Гърция	20,3585 %	-	Окончателен
Испания	14,5883 %	-	Окончателен
Франция	15,3663 %	-	Окончателен
Хърватия*	22,0014 %	1	Временен
Италия	15,5720 %	-	Окончателен
Кипър	13,6041 %	-	Окончателен
Латвия	19,7217 %	-	Окончателен
Литва	19,7924 %	-	Окончателен
Люксембург	13,0210 %	3	Временен
Унгария	24,3450 %	-	Окончателен
Малта	13,5716 %	-	Окончателен
Нидерландия	16,4194 %	-	Окончателен
Австрия	16,6805 %	-	Окончателен
Полша	17,0229 %	-	Окончателен
Португалия	17,7076 %	-	Окончателен
Румъния	18,6242 %	-	Окончателен
Словения	17,4687 %	-	Окончателен
Словакия	19,1907 %	-	Окончателен
Финландия	20,6655 %	-	Окончателен
Швеция	21,1007 %	-	Окончателен

Източник: отчети за ДДС на държавите членки за финансовата 2016 година.

*Представените в настоящото приложение данни са от март 2024 г. След проверки, проведени след март 2024 г., процентът за Ирландия стана окончателен (новият процент е 16,2875). Освен това временният процент за Германия бе променен на 16,7453, а този за Хърватия — на 22,0578.

Приложение 10 Списък на директивите на Съвета за изменение на Директивата за ДДС от 2016 г. насам

1. Директива (ЕС) 2016/856 на Съвета от 25 май 2016 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност по отношение на срока на задължението за прилагане на минималната стандартна данъчна ставка.
2. Директива (ЕС) 2016/1065 на Съвета от 27 юни 2016 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на данъчното третиране на ваучери.
3. Директива (ЕС) 2017/2455 на Съвета от 5 декември 2017 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО и Директива 2009/132/ЕО по отношение на някои задължения, свързани с данъка върху добавената стойност, приложими при доставките на услуги и дистанционните продажби на стоки.
4. Директива (ЕС) 2018/912 на Съвета от 22 юни 2018 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност по отношение на задължението за спазване на минимален размер на стандартната данъчна ставка.
5. Директива (ЕС) 2018/1695 на Съвета от 6 ноември 2018 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност по отношение на срока на прилагане на незадължителния механизъм за обратно начисляване във връзка с доставките на някои стоки и услуги, при които съществува риск от измами, и на механизма за бързо реагиране срещу измамите с ДДС.
6. Директива (ЕС) 2018/1713 на Съвета от 6 ноември 2018 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на ставките на данъка върху добавената стойност за книги, вестници и периодични издания.
7. Директива (ЕС) 2018/1910 на Съвета от 4 декември 2018 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на хармонизирането и опростяването на някои правила от системата на данъка върху добавената стойност за данъчно облагане на търговията между държавите членки.
8. Директива (ЕС) 2019/475 на Съвета от 18 февруари 2019 г. за изменение на директиви 2006/112/ЕО и 2008/118/ЕО по отношение на включването на община Кампионе д'Италия и на италианските води на езерото Лугано в митническата територия на Съюза и в териториалния обхват на Директива 2008/118/ЕО.
9. Директива (ЕС) 2019/1995 на Съвета от 21 ноември 2019 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на разпоредбите, отнасящи се до дистанционните продажби на стоки и някои вътрешни доставки на стоки.
10. Директива (ЕС) 2019/2235 на Съвета от 16 декември 2019 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност и Директива 2008/118/ЕО относно общия режим на облагане с акциз по отношение на отбранителните дейности в рамките на Съюза.
11. Директива (ЕС) 2020/284 на Съвета от 18 февруари 2020 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на въвеждането на определени изисквания за доставчиците на платежни услуги.

12. Директива (ЕС) 2020/1756 на Съвета от 20 ноември 2020 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност по отношение на идентифицирането на данъчно задължените лица в Северна Ирландия.

13. Директива (ЕС) 2020/2020 на Съвета от 7 декември 2020 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на временни мерки във връзка с данъка върху добавената стойност, приложим за ваксини срещу COVID-19 и медицински изделия за инвитро диагностика на COVID-19 в отговор на пандемията от COVID-19.

14. Директива (ЕС) 2021/1159 на Съвета от 13 юли 2021 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на временните освобождавания при внос и някои доставки в отговор на пандемията от COVID-19.

15. Директива (ЕС) 2022/542 на Съвета от 5 април 2022 г. за изменение на директиви 2006/112/ЕО и (ЕС) 2020/285 по отношение на ставките на данъка върху добавената стойност.

16. Директива (ЕС) 2022/890 на Съвета от 3 юни 2022 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на удължаването на срока на прилагане на незадължителния механизъм за обратно начисляване във връзка с доставките на някои стоки и услуги, при които съществува риск от измами, и на механизма за бързо реагиране срещу измамите с ДДС.

Приложение 11 Ставки на ДДС, приложими в държавите членки

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
BE	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %	6 %; 12 %; 21 %
BG	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %
CZ	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %	10 %; 15 %; 21 %
DK	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
DE	7 %; 19 %	7 %; 19 %	7 %; 19 %	7 %; 19 %	7 %; 19 %	5/7 %; 16/19 %	7 %; 19 %	7 %; 19 %
EE	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	9 %; 20 %	5 %; 9 %; 20 %	5 %; 9 %; 20 %
IE	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23/21 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 21/23 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %	4,8 %; 9 %; 13,5 %; 23 %
EL	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %	6 %; 13 %; 24 %
ES	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %	4 %; 10 %; 21 %
FR	2,1 %; 5,5 %; 10 %, 20 %	2,1 %; 5,5 %; 10 %, 20 %	2,1 %; 5,5 %; 10 %, 20 %	2,1 %; 5,5 %; 10 %, 20 %	2,1 %; 5,5 %; 10 %, 20 %	2,1 %; 5,5 %; 10 %, 20 %	2,1 %; 5,5 %; 10 %, 20 %	2,1 %; 5,5 %; 10 %, 20 %
HR	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %	5 %; 13 %; 25 %
IT	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %	4 %; 5 %; 10 %; 22 %
CY	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	3 %; 5 %; 9 %; 19 %
LV	12 %; 21 %	12 %; 21 %	12 %; 21 %	5 %; 12 %; 21 %	5 %; 12 %; 21 %	5 %; 12 %; 21 %	5 %; 12 %; 21 %	5 %; 12 %; 21 %

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
LT	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %	5 %; 9 %; 21 %
LU	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 8 %; 14 %; 17 %	3 %; 7 %; 13 %; 16 %
HU	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %	5 %; 18 %; 27 %
MT	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %	5 %; 7 %; 18 %
NL	6 %; 21 %	6 %; 21 %	6 %; 21 %	9 %; 21 %	9 %; 21 %	9 %; 21 %	9 %; 21 %	9 %; 21 %
AT	10 %; 13 %; 20 %	10 %; 13 %; 20 %	10 %; 13 %; 20 %	10 %; 13 %; 20 %	5 %, 10 %; 13 %; 20 %	5 %, 10 %; 13 %; 20 %	10 %; 13 %; 20 %	10 %; 13 %; 20 %
PL	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %	5 %; 18 %; 23 %
PT	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %	6 %; 13 %; 23 %
RO	5 %; 9 %; 20 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %	5 %; 9 %; 19 %
SI	9,5 %; 22 %	9,5 %; 22 %	9,5 %; 22 %	9,5 %; 22 %	5 %; 9,5 %; 22 %	5 %; 9,5 %; 22 %	5 %; 9,5 %; 22 %	5 %; 9,5 %; 22 %
SK	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %	10 %; 20 %
FI	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %	10 %; 14 %; 24 %
SE	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %	6 %; 12 %; 25 %

Източник: база данни „Данъци в Европа“, публикуван преди това списък със ставки на ДДС, публично достъпна информация.

Приложение 12 Среднопретеглени ставки в държавите членки, 2016—2020 г., в проценти

Държава членка	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Белгия	16,1119	16,0177	15,9033	16,0603	15,9622
България	19,7258	19,7290	19,7185	19,7149	19,5845
Чехия	18,9045	18,8680	18,8187	18,7778	18,4913
Дания	25,0000	25,0000	25,0000	25,0000	25,0000
Германия	16,7396	16,7185	16,7355	16,7636	15,4041
Естония	19,2187	19,2257	19,1851	19,1873	19,1596
Ирландия	16,2875	16,3228	16,5002	16,5307	16,3979
Гърция	20,3585	20,6506	20,6097	19,9687	18,4146
Испания	14,5883	14,4696	14,3250	14,6177	14,5594
Франция	15,3663	15,2702	15,2840	15,4303	15,379
Хърватия	22,0014	21,4101	21,5697	20,3610	21,0095
Италия	15,5720	15,4768	15,4872	15,5858	15,5942
Кипър	13,6041	13,2560	12,5966	12,7172	13,5437
Латвия	19,7217	19,8917	19,6934	19,7677	19,7213
Литва	19,7924	20,0566	19,8387	19,8857	19,8848
Люксембург	13,0210	12,8644	13,4055	13,2147	12,931
Унгария	24,3450	23,8176	22,9542	23,1810	22,8911
Малта	13,5716	13,6878	13,5302	13,5795	13,3496
Нидерландия	16,4194	16,4882	16,1383	16,9233	17,0848
Австрия	16,6805	16,6223	16,8065	16,6780	15,892
Полша	17,0229	16,9906	16,9136	17,0331	17,1593
Португалия	17,7076	17,0838	17,0488	16,8203	16,942
Румъния	18,6242	16,9892	16,7183	16,8408	16,4777
Словения	17,4687	17,4037	17,2777	17,3087	17,2753
Словакия	19,1907	19,2161	19,1329	18,9486	18,7725
Финландия	20,6655	20,6719	20,6995	20,6476	20,6691
Швеция	21,1007	21,1800	21,2425	21,2911	21,2327

Източник: отчети за ДДС на държавите членки за финансовите години 2016—2020.

Приложение 13 Опростена среднопретеглена ставка за 2020 г. в сравнение с действителната средна ставка за 2020 г.

В настоящото приложение са представени изчисленията на опростената среднопретеглена ставка за 2020 г., като за основа се използва среднопретеглената ставка за 2019 г., за да се онагледи и провери точността на опростената среднопретеглена ставка.

$$S\text{-}WAR_{2020} = WAR_{2019} \times \frac{HH\text{-}WAR_{2020}}{HH\text{-}WAR_{2019}}$$

С оглед да се провери точността на изчислението, таблицата включва сравнение с действителната среднопретеглена ставка за 2020 г., съобщена от държавите членки във финансовите им отчети и проверена от Комисията. За повечето държави опростената среднопретеглена ставка съответства до голяма степен на действителната среднопретеглена ставка, като разликата между двете е по-малко от 0,2 процентни пункта. При претегляне с основата на ДДС на съответната държава, опростената среднопретеглена ставка се различава средно с едва 0,10 процентни пункта от действителната среднопретеглена ставка за 2020 г.

Ако вместо пълното изчисляване на среднопретеглената ставка беше използван този опростен метод, финансовото отражение би било минимално. Общият принос на държавите членки през 2020 г. би намалял с едва 14,9 милиона евро. Приносът на повечето държави членки би бил по-малък или би останал незасегнат поради механизма за прилагане на таван.

Държава членка	**Опростена WAR 2020**	**Действителна WAR 2020**	**Разлика** (в процентни пунктове)	**Въздействие върху собствените ресурси от използването на опростена WAR** (в млн. евро)	**Относително въздействие върху собствените ресурси**
Белгия	16,08 %	15,96 %	0,12 %	3,8	0,7 %
България	19,70 %	19,58 %	0,12 %	0,0	0,0 %
Чехия	18,54 %	18,49 %	0,05 %	0,7	0,3 %
Дания	25,00 %	25,00 %	0,00 %	0,0	0,0 %
Германия*	*16,66 %*	*15,40 %*	*1,25 %*	*321,9*	*7,5 %*
Естония	19,19 %	19,16 %	0,03 %	0,1	0,1 %
Ирландия	16,49 %	16,40 %	0,09 %	1,3	0,5 %
Гърция	17,09 %	18,41 %	-1,32 %	-16,0	-7,7 %
Испания	14,59 %	14,56 %	0,03 %	3,1	0,2 %
Франция	15,42 %	15,38 %	0,05 %	9,2	0,3 %
Хърватия	19,48 %	21,01 %	-1,53 %	0,0	0,0 %
Италия	15,58 %	15,59 %	-0,01 %	-1,2	-0,1 %

Държава членка	Опростена WAR 2020	Действителна WAR 2020	Разлика (в процентни пунктове)	Въздействие върху собствените ресурси от използването на опростена WAR (в млн. евро)	Относително въздействие върху собствените ресурси
Кипър	12,72 %	13,54 %	-0,82 %	0,0	0,0 %
Латвия	19,79 %	19,72 %	0,06 %	0,1	0,3 %
Литва	19,91 %	19,88 %	0,02 %	0,1	0,1 %
Люксембург	13,36 %	12,93 %	0,42 %	0,0	0,0 %
Унгария	22,73 %	22,89 %	-0,16 %	-1,2	-0,7 %
Малта	13,52 %	13,35 %	0,17 %	0,0	0,0 %
Нидерландия	16,94 %	17,08 %	-0,15 %	-8,5	-0,9 %
Австрия	16,66 %	15,89 %	0,77 %	24,1	4,7 %
Полша	17,05 %	17,16 %	-0,11 %	-4,5	-0,6 %
Португалия	16,79 %	16,94 %	-0,15 %	0,0	0,0 %
Румъния	16,70 %	16,48 %	0,22 %	3,0	1,3 %
Словения	17,31 %	17,28 %	0,03 %	0,1	0,2 %
Словакия	18,62 %	18,77 %	-0,15 %	-0,9	-0,8 %
Финландия	20,66 %	20,67 %	-0,01 %	-0,1	0,0 %
Швеция	21,29 %	21,23 %	0,06 %	1,7	0,3 %
Средна стойност за ЕС			0,25 %	2,9	
Среднопретеглена стойност за ЕС (по основа на ДДС)			0,10 %		
Общо				14,9	

Източници: декларации за ДДС на държавите членки за финансовите години 2019 и 2020, данни за потреблението съгласно EUROMOD (вж. обяснението по-долу), калибрирани към данните на Евростат за потреблението на домакинствата по 3-цифрени категории на потребление съгласно КОИКОП (класификация на индивидуалното потребление по цели) за 2017—2018 г., база данни „Данъци в Европа“, ставка на ДДС по 5-цифрени категории на потребление съгласно КОИКОП за 2019—2020 г. Собствени изчисления.

*: Значителната разлика между S-WAR и действителната WAR за Германия може да бъде обяснена с намаляването на стандартната и намалената ставка на ДДС през 2020 г., което не е отразено в данните, залегнали в основата на S-WAR. Поради това Германия не е включена в средните и общите стойности.

Приложение 14 Разпределение на подлежащото на облагане с ДДС потребление по категории, 2020 г.

	Потребление на домакинствата	Държавни покупки	Бруто образуване на основен капитал	Междинно потребление
Белгия	61 %	4 %	16 %	18 %
България	75 %	7 %	5 %	14 %
Чехия	59 %	7 %	13 %	21 %
Дания	-	-	-	-
Германия	65 %	5 %	16 %	14 %
Естония	64 %	10 %	17 %	9 %
Ирландия	66 %	7 %	16 %	12 %
Гърция	85 %	7 %	4 %	4 %
Испания	74 %	7 %	11 %	8 %
Франция	62 %	3 %	17 %	17 %
Хърватия	73 %	8 %	9 %	9 %
Италия	72 %	7 %	12 %	9 %
Кипър	59 %	3 %	14 %	24 %
Латвия	75 %	8 %	11 %	6 %
Литва	81 %	6 %	8 %	5 %
Люксембург	56 %	3 %	6 %	7 %
Унгария	66 %	12 %	15 %	7 %
Малта	76 %	9 %	9 %	6 %
Нидерландия	60 %	8 %	16 %	16 %
Австрия	77 %	7 %	9 %	7 %
Полша	73 %	7 %	9 %	11 %
Португалия	75 %	7 %	6 %	12 %
Румъния	43 %	5 %	14 %	38 %
Словения	70 %	9 %	10 %	10 %
Словакия	69 %	6 %	10 %	15 %
Финландия	62 %	18 %	9 %	11 %
Швеция	58 %	12 %	18 %	13 %

Източници: декларации за ДДС на държавите членки за финансовата 2020 година. Собствени изчисления.

Приложение 15 Подробно обяснение на изчисляването на среднопретеглената ставка за домакинствата (HH-WAR)

В настоящото приложение се представя подробно обяснение на среднопретеглената ставка за потреблението на домакинствата, наричана среднопретеглената ставка за домакинствата. Тя е основният компонент при изчисляването на опростената среднопретеглена ставка, т.е. опростената среднопретеглена ставка се изчислява чрез прилагане на процента на нарастване на среднопретеглената ставка за домакинствата към (действителната) среднопретеглена ставка за дадена референтна година. Тази среднопретеглена ставка за домакинствата е изчислена от JRC в Севиля.

Залегналите в основата ѝ данни за разходите за потребление са извлечени от модела EUROMOD, [32] в който се използват микроданни от статистическите данни на ЕС за доходите и условията на живот (EU-SILC), както и от изследването на бюджета на домакинствата (съответно вълните от 2019 г. и 2015 г. за повечето държави). Тези резултати могат да бъдат калибрирани, така че да отразяват наличните от Евростат данни по националните сметки, озаглавени „Разходи на домакинствата за крайно потребление по цели на потреблението (3-цифрени стойности съгласно КОИКОП)“. За изчисляване на среднопретеглената ставка за година n държавите членки използват данните за потреблението от година n-2. Това означава, че за калибрирането на данните за потреблението са били използвани данните за потреблението в националните сметки от година n-2.

Приблизителното изчисляване на среднопретеглената ставка също така изисква прилагането на ставките на ДДС по категории на потребление, които са взети от базата данни „Данъци в Европа“ и са проверени спрямо националното законодателство. За всяка 5-цифрена категория съгласно КОИКОП (приблизително 200 категории за повечето държави) се задава ръчно само една ставка на ДДС. Ако се прилагат множество ставки (например защото в пакета на 5-цифрената категория са включени разнообразни продукти или ставките в рамките на годината са различни), се използва най-преобладаващата ставка[33].

Освободените категории на потребление, които не допринасят за основата на ДДС, са определени посредством документа „Ставки на ДДС, прилагани в държавите — членки на Европейския съюз“ на ГД „Данъчно облагане и митнически съюз“ за 2019 г. и Директивата за ДДС (Директива 2006/112/ЕО). Приема се, че тези освобождавания остават постоянни с течение на времето.

[32] EUROMOD е модел за микросимулации на данъците и осигурителните плащания за ЕС, който позволява на изследователите и анализаторите на политики да изчисляват по съпоставим начин ефектите от данъците и осигурителните плащания върху доходите на домакинствата и върху стимулите за работа за населението във всяка страна и за ЕС като цяло. Представените тук резултати са основани на версия i6.120 на EUROMOD. Първоначално поддържан, разработен и управляван от Института за социални и икономически изследвания (ISER), от 2021 г. насам EUROMOD се поддържа, разработва и управлява от JRC в сътрудничество с Евростат и национални екипи от държавите от ЕС. Задължени сме на множеството хора, които допринесоха за развитието на EUROMOD. Резултатите и тяхното тълкуване са отговорност на автора(ите). Повече информация: https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/.

[33] На ставките за 2024 г. беше направен преглед от експерти от всяка държава членка. Към момента на изчисляване (юли 2024 г.) обаче те все още бяха временни и следователно подлежащи на проверки, преразглеждане и корекции до излизането на следващата стабилна версия на EUROMOD в началото на 2025 г.

Впоследствие среднопретеглената ставка за домакинствата за всяка държава членка се изчислява като имплицитна ставка, при което задълженията за ДДС се разделят на разходите за потребление на частните домакинства:

$$HH\text{-}WAR \quad = \frac{VAT^{NA}}{\left(EXP^{NA} - VAT^{NA}\right)}$$

Където *HH-WAR* е среднопретеглената ставка за домакинствата за дадена държава членка за определена година; VAT^{NA} и EXP^{NA} са съответно общите задължения за ДДС и общите разходи за потребление, обхващащи всички разходи за потребление, които не са освободени от ДДС. Включени са категориите на потребление с нулеви данъчни ставки. NA показва, че VAT и EXP са калибрирани към националните сметки.

Приложение 16 Опростени среднопретеглени ставки за периода 2021—2024 г. с използване на 2019 г. като референтна стойност

Държава членка	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.
Белгия	16,04 %	15,81 %	15,18 %	14,97 %
България	18,98 %	19,32 %	18,69 %	18,54 %
Чехия	17,62 %	17,97 %	17,93 %	17,55 %
Дания	25,00 %	25,00 %	25,00 %	25,00 %
Германия	15,76 %	15,82 %	15,85 %	16,24 %
Естония	19,18 %	19,17 %	19,13 %	19,88 %
Ирландия	15,07 %	15,67 %	15,19 %	16,11 %
Гърция	17,12 %	17,46 %	17,41 %	17,33 %
Испания	14,24 %	14,09 %	13,63 %	14,46 %
Франция	15,40 %	15,39 %	15,56 %	15,98 %
Хърватия	19,45 %	18,06 %	18,17 %	18,27 %
Италия	15,53 %	15,03 %	15,06 %	14,62 %
Кипър	12,66 %	12,95 %	12,76 %	11,91 %
Латвия	19,80 %	19,71 %	19,81 %	19,92 %
Литва	19,84 %	19,47 %	19,38 %	19,92 %
Люксембург	13,34 %	13,46 %	13,03 %	13,66 %
Унгария	22,63 %	23,30 %	23,03 %	22,50 %
Малта	13,50 %	14,31 %	13,84 %	14,05 %
Нидерландия	16,86 %	17,19 %	17,31 %	16,96 %
Австрия	15,40 %	16,84 %	17,11 %	16,52 %
Полша	16,97 %	12,99 %	15,47 %	17,52 %

Португалия	16,53 %	16,62 %	16,25 %	16,31 %
Румъния	16,73 %	16,67 %	16,99 %	16,84 %
Словения	17,27 %	17,23 %	17,52 %	17,59 %
Словакия	18,63 %	18,54 %	17,87 %	17,38 %
Финландия	20,66 %	20,66 %	20,78 %	20,30 %
Швеция	21,29 %	21,53 %	21,78 %	21,53 %
Средна аритметична стойност	17,46 %	17,42 %	17,40 %	17,48 %
Средна стойност, претеглена по основа на ДДС	16,34 %	16,14 %	16,23 %	16,45 %

Източник: изчисления на Европейската комисия.